…ЛИНАЙ ГАЙХАМШАГ ОНГОСОНУУДЫЕ БҮТЭЭҺЭН СОВЕТ ЭРДЭМТЭД, КОНСТРУКТОРНУУД, …ЕНЕРНҮҮД, ТЕХНИГҮҮД БОЛОН ХҮДЭЛМЭРИШЭДТЭ АЛДАР СОЛО!

(1963 оной Майн 1-дэ зорюулжа КПСС-эй ЦК-гай гаргаһан уряануудһаа)

…НУУДАЙ ПРОЛЕТАРИНАР, НЭГЭДЭГТЫ!

40-дэхи жэлээ гарана

УРЯАД ҮНЭН

Буряадай обкомой, Улаан-Үдын горкомой, Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй орган

…48) | 1963 оной апрелиин 12, пятница | Сэн 2 мүнгэн

…Т УРАН ЗУРААШАДАЙ …союзна хоёрдохи съездэ

…!

…шадай бүхэсоюзна хоёрдохи съезд… Советскэ Союзай Коммунис партиин … халуунаар амаршална.

… ехэ эдэбхи хэшээлэй гаргагдажа, … болон шанга тэмсэлэй хэгдэжэ бай… ажабайдалдахи гайхамшагта үедэ … Ажалшадай хэтэ үеын һанал хү… … дээрэ түрүүлэн бэелүүлжэ— … лэ үнэн зүб, эгээн лэ һайн һайхан … мнис общественые байгуулжа байна. … мунис үзэл сурталаар хүмүүжүүл… … түлөө бидэнэрэй хэжэ байһан … … дха шанартай. Энэ хадаа мүнөө … хүдэлмэриин гол зорилго болоно. … бүгэдэ арадай агуу ехэ тэмсэлые … манай соёл сурталай бүхы түхэлэй … е, тэрэ тоодо коммунис хүмүү… … арга зэбсэг болоһо зураглан ха… … тааруу зүбөөр хэрэглэхэ тухай … анхарал оролдолго гаргадаг.

… бүхы дээрээ зүб шэглэлээр хүгжэ… … нуудые амжалтатайгаар дүүргэнэ … ральна Комитет һаналаа ханангяар … уран зурааша мүнөө үе сагай те… … тэйгээр анхаралаа табидаг, социа… … эслэн илаһанһаа уламжалан ара… … болодог шэнэ, ёһотойл коммунис … ые эли тодоор харуулдаг болоо. … съездһээ хойшо, илангаяа мүнөө … —коммунизм байгуулха агуу… … тоор бэелүүлхын түлөө тэмсэлэй … … жалтэ интеллигенциин бүхы от… … обхи хэшээл нилээд дээшэлээ. Со… … дүү арадуудай интернациональна … ан һайхан соёл культурань бэе бэе… … алсадаг боложо байна. Бүхы со… … зураглан харуулгын искусствын … оюун бэлигтэ олон залуушуул

… һүгэдэн шүтэлгын хойшолонгуу… … йна болон ниитын ажабайдалда … уудые һаргааһан, социалис демок… … аһан ушар уран һайханай зохёо… … тон һайн эрхэ байдал бии бол…

… формализмда, бүдүүлигээр хаза… … эн, коммунис үзэл бодолой бата… … й үедэ тодорон бүхэжэһэн социа… … арганууд совет зураглан харуул… … ал ябуулагшадта найдамтай ком… Социалис реализм бодото байдалые … улха түрүү, эгээн лэ революцион… … зураглан харуулгын искусствын … зэбсэглэнэ, өөрынгөө зохёохы онсо … лигай эгээн лэ эрхим һайн та… … ада уран зурааша бүхэнэй үмэнэ … нээжэ үгэнэ.

… ан харуулхадаа, шэнэ үүсхэл зо… … шэнэ юумэ бэдэрхэ гээшэ социа… … шанарынь болоно. Дэлхэйн соёл … шалые — ажабайдалые гүнзэгы… … ёһотойл үнэн зүбөөр харуулха … уран зурааша бүхэнэй ойлгодог, … ь, шэнэ юумэ бэдэрэлгэнүүд үрэ …

… совет уран зураашадай үнэхөө… … бэдэрэлгыень дэмжэхэ, искус… … темэнүүдэй, найруулгын, жанр… … өөһэдынь зохёохы бодолнуудай … … ай оролдохо зуураа, совет искус… … уран һайханайнгаа талаар … бэшэгдэһэн байхын түлөө шууд

… люционно шэнэдхэлгэнүүдэй хэг… … е, коммунизм байгуулгын агуу… … сагые уран һайханай эли тодо … , алдаршуулха үүргэтэй искус… … революционно, бодото арадай … й. Имагтал революционно ехэ уг … обьяас хэшээлтэйгээр, уран һай… … амар бэрхээр бэшэгдэһэн зохёол… … рхые, оюун бодолые ээлжэ, … түлөө тэмсэлдэ өөрыгөө зорюулха … болон шиидхэбэри тэдэндэ тү…

… уран һайханайнгаа талаар нүлөө … е бүхы түхэл янзаарнь, зүбөөр … һоной, хүниие хүндэлхэ ябадал … уудые бэшэхыень совет зураглан … ажал ябуулагшадые КПСС-эй … уряална.

… дэрэн хэжэ байдаг ажал ябуул… … баадалсадаг совет уран зурааша … он бирагүй талыень хёрхоор ха… … үзэгдэлнүүдые һайнаар ойлгожо, … г, общественын хүгжэлтэдэ шиид… … хы шэнэ түрүү юумые батадха… … р тэмсэдэг байха ёһотой. Нүхэд … коммунис ёһоной харилсаануудай … хээр, зүбөөр харуулха, ком… … ай бүхы юумые магтаха гээшэ … ! Манай социалис ажабайдалые … гээшэ уран зураашадай зориг… … боложо үгэнэ.

… шадай зэргэдэ ябаха, өөрынгөө … манай ленинскэ партиин агуу ехэ … низмын дайсадта эрид шанга … шо совет уран зураашын нан… … тал коммунис ёһоной партийна … е баримталдаг, арадай аша

туһые харадаг уран зурааша ажабайдалые уран һайхан аргаар үнэн зүбөөр харуулһан, олон миллион совет хүнүүдтэ ойлгосотой дүтэ, бодото һайн зохёолнуудые байгуулжа шадахал.

Ленинизм хадаа искусствын үзэгдэлнүүдтэ ангиин тала харан хандалгые, партийна болон арадай шэнжэтэй байха гол ёһонуудые батадхаха зуураа, социалис болон буржуазна үзэл бодолой эбсэлгые эрид шууд буруушаадаг. Совет искусствада социалис реализм болон формалис, абстракционис шэглэлнүүд эбсэн байжа шадаха гэжэ һанадаг хүнүүд соёл сурталай талаар эбсэжэ болохо гэһэн харша хараа бодол баримталха замда заабол орохо байна.

Формализмда эсэргүүсэн, зураглан харуулгын искусствада гарадаг абстракционис хазагайралгануудта эсэргүүсэн, натурализмда, удхынгаа талаар тулюур, мохоо молхёор, бааза бүдүүлигээр бэшэгдэһэн, түхэл маягаараа бирагүй зохёолнуудта эсэргүүсэн парти элитээр, эбсэшэгүйгөөр тэмсэдэг байгаа, тэмсэжэшье байгаа, тэмсэхэшье. Хүнүүдые зорюута муугаар харуулһан бодото байдалые хазагайруулһан зохёолнууд совет искусствада харша байна. Иимэ үзэгдэлнүүдые бидэнэр элитээр, эбсэшэгүй эрид шангаар буруушаанабди, саашадаашье буруушаахабди.

Искусствын асуудалнуудаар партиин хараа бодолые зохёохы хүдэлмэрилэгшэдэй, бүхы совет арадай, хилын саанахи манай ханинарай халуунаар дэмжэһыень Центральна Комитет һаналаа ханангяар тэмдэглэнэ. Тааруугүй үзэгдэлнүүдтэ, формалис шэглэлдэ эсэргүүсэн, формалис, абстракционис хазагайралтые манай искусствадахи «шэнэ үгэ» гэжэ соносхохо, искусствын олониитын шэнжэ шанарые, тэрэнэй түгэлдэр удхые хэрэгсээдэггүй урдын модернис шэглэлнүүдые арадай зүбөөр буруушаажа үгэһэн сэгнэлтэнүүдые хубилгаха гэһэн һэдэлгэнүүдтэ эсэргүүсэн манай ороной уран мэргэжэлтэ хүсэнүүд эрид шангаар тэмсэжэ ороо.

Партиин ленинскэ политика, искусствые партийна талаар хүтэлбэрилгэ өөһэдымнай хүсэл эрмэлзэлгын бэелэл, зохёохы ажалыемнай сурталай талаар зоригжуулха хүсэтэ эшэ үндэһэн гэжэ совет соёл культурын ажал ябуулагшад тоолоно. Арадайнгаа аша туһада, коммунизмын аша туһада зорюулан зохёохо, шэнэ дэлхэйн һүр жабхалан болон гоё һайханиие элирүүлэн харуулһан ехэ бодол мэдэрэлтэй искусство байгуулха хүсэл эрмэлзэлгэ уран зурааша бүхэнэй ухаан бодолдо түрүүлэн батадхаха гээшэ партиин зорилго болоно. Нарин нангин харюусалгатай, коммунизмын уг зорилгонуудта үнэн сэхэ байдагаар совет искусствын ажал ябуулагшадые хүмүүжүүлхэ гээшэ шухала зорилгомнай болоно гэжэ парти тоолоно.

СССР-эй Уран зураашадай союз совет искусствын коммунис ёһоной түгэс удхатай байхын түлөө тэмсэхэ үүргэтэй. Партийна, арадай шэнжэтэй байха гол шухала хараа бодол баримталдагаар зураглан харуулгын искусствын ажал ябуулагшадые нягтаар жагсааха, нэгэдүүлхэ зуураа, буржуазин доройтон унажа байһан искусствада болон искусствые шэнжэлэлгэдэ эдэбхитэйгээр доботолхо тэмсэлые уран зураашадай союз толгойлхо ёһотой.

Уран мэргэжэлтэ залуушуулай соёл сурталай талаар хатуужанги, сэбэр сэхэ абари заншалтай, профессиональна шадабаритай байха тухай оролдолго гаргаха гээшэ Уран зураашадай союзай шухала зорилго болоно. Оюун бэлигтэ залуушуулда эрилтэ ехэтэйгээр, анхаралтайгаар хандаха хэрэгтэй.

Уран зураашадай союз уран зохёолшодтой, архитекторнүүдтэй, композиторнуудтай, театрай болон киногой хүдэлмэрилэгшэдтэй зохёохы ажалайнгаа талаар холбоо барисаагаа али болохоор бэхижүүлхэ, үдэр бүхэндэ хүгжөөхэ ёһотой. Литература, искусствын уран мэргэжэлтэ хүсэнүүдэй нэгэдэл манай соёл культурые хүгжөөхэ үрэ ехэтэй зам болоно.

Олониитын уран һайханай бүлгэмүүдые шууд сэхээр хүгжөөлгэдэ уран зураашад туһалха үүргэтэй. Тиихэдээ совет общественын уран һайханай баялигуудые саашадань арьбадхан хүгжөөлгэ самодеятельнэ болон профессиональна уран мэргэжэлые зүбөөр тааруулан табиһанай ашаар хангагдаха гэжэ һанаха хэрэгтэй. Уран һайханай зохёолнуудай эгээн лэ олониитын түхэл янзые болон һалбаринуудые шууд сэхээр хүгжөөхэ угаа шухала болоод байна. Промышленна болон ажаһуудалай эстетикын, манай городууд, тосхонууд, байрануудые гоёон найруулгын талаар уран зураашад ехэ хүдэлмэри хэхэ зэргэтэй. Совет хүнүүдэй ажаһуудал үдэр ерэхэ тудам гоё һайхан боложо, ажал хүдэлмэридэ зоригжуулха, манай ажабайдалые бүри баяр баясхалантай болгохо ёһотой.

Хүндэтэ нүхэдүүд!

Һайн һайхан, хүсэтэ зэбсэг, искусствын зэбсэг таанадай гарта байна, энэ зэбсэг арадай аша туһада, тэдэнэй ажана һайн байдалай аша туһада зорюулагдан, хододоо хэрэглэгдэхэ ёһотой.

Уран һайханай зохёолнуудые байгуулгаар шэнэ амжалтануудые туйлахыень, бүри түгэлдэр һайн удхатай зохёолнуудые шадамараар бэшэхын түлөө тэмсэхыень, арадай ажабайдалтай искусствын нягта холбоо барисаа саашадань үргэдхэн бэхижүүлхыень оло национальна совет зураглан харуулгын искусствын ажал ябуулагшадые парти уряална.

Манай үе сагай һүр жабхалангые, гоё һайханиие үнэн зүбөөр, зоригжолтойгоор, эли тодоор харуулһан зохёолнуудые байгуулхын тулада өөрынгөө оюун бэлигэй бүхы хүсые совет уран зураашад зорюулха, коммунизм байгуулха бүгэдэ арадай хэрэгтэ эрхим туһа нэмэри оруулха гэжэ батаар этигэжэ байһанаа Советскэ Союзай Коммунис партиин Центральна Комитет элирхэйлэн мэдүүлнэ!

СОВЕТСКЭ СОЮЗАЙ КОММУНИС ПАРТИИН ЦЕНТРАЛЬНА КОМИТЕТ.

ХҮБҮҮД ҺААЛИШАД БОЛОҺОЙ

Хүндэлэнэй урда үзүүртэ нэгэ хэдыхэн гэр байдаг. Мүнөө тэндэ эхэ хонидой стара байрланхай, теэд эндэхи нютагайхид ехэ багагүй энээниие Дондогжабай стан гэлсэдэг.

Яахадаа, ямар ушарһаа иигэжэ нэршэһэн байнаб гэбэл, үшөө 1941 оной урда тээ Дондогжаб гэгшэ хэдэн жэлдэ колхозой таряан ажалай бригадые эрхилжэ эндэ хүдэлһэн байгаа. Нютаг голойхиндоо хүндэтэй, ажалша дээрэһээнь мүнөө болотор нэрээрнь нэрлэдэг юм.

Дондогжабай хүбүүн—Николай эсэгынгээ сэрэгэй албанда мордоходонь гүлмэр заахан байгаа. Уданшьегүй Эхэ ороноо хамгаалгын агууехэ дайн эхилжэ, Николайн эсэгэ тэндэ баатар ёһоор унаһан юм.

Николай—эсэгын эгээн ехэ хүбүүн—хэдэн заахан дүүнэрээрээ үлэжэ, эхынгээ мал ажалда ябахада туһа хүргэдэг, гэртэхи юумэеэ хэлсэдэг һэн. Заримдаа эхынгээ ажалһаа үдэшэ орой ерэхэдэ Николай үнеэгээ һааха, алибаа гэртэхи ажалаа оролдосотой һайнаар дүүргэдэг, дүүнэрээ эдеэлүүлдэг заншалтай һэн.

Саг жэл үнгэржэ, Николай сэрэгэй алба дүүргэжэ нютагаа бусаба. Үни удааншье амарангүй, һаалиин фермэ дээрэ үхэршэнөөр орожо, нэгэ жэлэй туршада үнеэдые адуулба. Тиигээд түрэл партиингаа түүхэтэ шиидхэбэринүүдые бодото хэрэгээрээ бэелүүлэлсэхэ гэжэ Николай һаалишан болохоор шиидэбэ. Энээниинь Бэшүүрэй совхозой дирекци, партийна организаци һайшаажа, һаалишанаар томилһон юм. Тэрэ гэһээр Николай хоёрдохи жэлээ Нарин-Заганай коммунис ажалай һаалиин фермэдэ һаалишанаар хүдэлжэ, ажалай амжалтануудые туйлана.

Үнгэрэгшэ жэлдэ тэрэ үнеэн бүриһөө 1600 литр һү һаагаа. Байгша оной эхинһээ хойшо хамта 6475 килограмм һү һаагаад байна. Январь һарада 2074 килограмм һааһан һаа, февраль һарада 2401 килограммда хүргэһэн байха юм.

Николайтай уулзажа хөөрэлдэхэдэ, иигэжэ мэдүүлбэ:

—Түрүүшээр хүндэшэг байгаа һэн, мүнөө хоёр жэл хүдэлөөд байхадаа нилээдгүй дүршэлтэй болооб. Минии һанахада, эрэ хүн һаалишанаар хүдэлхэдөө таарамжатай байна. Али болохо ажалаа хэхэдээ, үнеэдэйнгээ хүхэ дэлэн нидхэрхэдээшье хүшэ ядагданагүй. Теэд энэ ехэ совхоздо эрэшүүлэй дундаһаа гансаараал һаалишан байнаб. Саашадаа залуу хүбүүд олоороо һаалишан болохо бэзэ гэжэ найданаб. **Д. Цыденжапов,** манай корр.

Уран зураашадай бүхэсоюзна хоёрдохи съезд нээгдэбэ

МОСКВА, апрелиин 10. (ТАСС). Уран зураашадай бүхэсоюзна хоёрдохи съезд мүнөөдэр Кремлиин Ехэ ордон соо нээгдээ.

Нүхэд Л. И. Брежнев, А. П. Кириленко, Ф. Р. Козлов, А. И. Микоян, Д. С. Полянский, М. А. Суслов, Л. Ф. Ильичев, Б. Н. Пономарев гэгшэдэй Президиумдэ ерэжэ һуухадань, зал соо сугларагшад альга ташалгаар угтаа.

Совет ороной арбаад мянган уран зураашадые болон искусство шэнжэлэгшэдые 800 гаран делегат түлөөлнэ. Коммунис ёһоной харилсаанай илалтые улам батадхаха, совет арадай зоригжолые дээшэлүүлхэ, хүнүүдтэ һайн һайхан эрмэлзэлгэ түрүүлхэ гээшэ уран зураашадай, искусство шэнжэлэгшэдэй уялга болоно гээд СССР-эй Уран зураашадай союзай правлениин нэгэдэхи секретарь С. В. Герасимов съездые нээхэдээ, хэлэһэн байна. Искусствын партийна, арадай шэнжэтэй байха гээшэ тэрэнэй угаа ехэ хүсэниинь болоно гээд С. В. Герасимов онсолон тэмдэглээ. Партиин хараа шугам хадаа манай хараа шугам болоно. Искусство олониитэдэ ойлгосотой, тэдэнэй зүгһөө дурлагдадаг байха ёһотой. Тиимэһээ арадые коммунис үзэл сурталаар хүмүүжүүлхэ талаар партиин табиһан зорилгонуудые бидэнэрэй хэр зэргээр дүүргэжэ байһые элирүүлхэ гээшэ съездын шухалын шухала зорилго болоно. Съездын айлшадые — 11 аха дүү социалис оронуудһаа ерэһэн делегацинуудые С. Герасимов халуунаар амаршалаа.

С. В. Герасимовай үгэ хэлэһэнэй һүүлээр съездын президиум болон хэрэг хүтэлхэ органууд һунгагдаа. Съездын хүндэтэ президиумдэ Никита Сергеевич Хрущев түрүүтэй КПСС-эй ЦК-гай Президиумые һунгаха тухай СССР-эй арадай уран зурааша П. Кориной дурадхалые зал соо һуугшад нэрьемэ альга ташалгаар угтаа.

Уран зураашадай бүхэсоюзна хоёрдохи съездэ Центральна Комитедэй амаршалгые КПСС-эй ЦК-гай секретарь Л. Ф. Ильичев уншаа.

Совет зураглан харуулгын искусствые хүгжөөхэ тухай анхарал оролдолго гаргадагайнь түлөө ленинскэ ЦК-да СССР-эй арадай уран зурааша В. А. Серов съездын делегадуудай зүгһөө баясхалан хүргөө. Социалис соёл культурые байгуулагшадай түрүүшын зэргэдэ хододоо ябахабди гээд тэрэ мэдүүлээ.

Съездэ правлениин тоосоото элидхэл хэхын тулада СССР-эй Уран зураашадай союзай правлениин секретарь Е. Ф. Белашовада үгэ үгтөө.

Зууһаа—110 болохо!

Үнгэрэгшэ намар Михаил Егорович Мясников отарынгаа бүхы эхэ хонидые искусственна аргаар үрэжүүлээд, үбэлжэлгэдэ орохоёо байхадаа, иигэжэ мэдүүлээ һэн:

—Байгша ондо зуун эхэ хонин бүриһөө 100-һаа үсөөн бэшэ хурьга абажа, һайнаар түлжүүлхэ бүхы арга боломжо бии. Тиимэһээ бидэ хэлэһэн үгэдөө, зориһондоо хүрэхөөр хүдэлхэбди.

Тиигэжэ нүхэр Мясников Улаан-Үдын үйлэдбэриин управлениин «Искра» колхоз (Тарбагатай) соогоо хонишодой дунда социалис мүрысөө үүсхээ юм. Эдэнэр бүхы эхэ хонидоо намартаа оролдосотой һайнаар адуулжа, тобир тарганаар үбэлжөөндэнь оруулаад, шанга хүйтэнэйшье сагта зүбөөр эдеэлүүлээ. Энээнэй ашаар хонидынь бүхэли үбэлдөө хүсэ шадалаа табяагүй, һайса дэлгэнэжэ, һүтэйгөөр түрөө, олонхинь эхирлэһэн байна. Тобир һайн эхэһээ гараһан хурьгадшье өөдэргэн сула, үбшэ хабшанда дайрагдангүй өөдөө болоно.

— Хонидойнгоо үшөө хүсэд хурьгалжа дүүрээшьегүй һаа, хэлэһэндээ хүрөөбди гэжэ баяртайгаар мэдээсэхэ гүйсэд эрхэтэйбди. Мүнөө отарадамнай бүхы **522 эхэ хонинһоо 538 хурьган абтаа гэхэ гү, али зуун эхэ хонин бүриһөө 103 хурьган гараад, нэгэшье түл гарзалаагүй.** Хурьгаднай томо боложо байнхай. Һаяар үшөө хэдэн хонин түрэхөөр хүлеэгдэнэ,— гэжэ эрхим хонишон Михаил Мясников хөөрэнэ.

С. Тюлюкин,
«Коммунизмын туяа» газетын хүдэлмэрилэгшэ.

Механизаторнууд, энээнтэй танилсагты!

Онол арганъ олдоо

Ивалгын туршалгын ажахыда минеральна утэгжүүлгэ сасан тараадаг тусхай түхеэрэлгэ бэлдэгдэбэ. Тэрэнэй ямар аша урэтэй байһан тушаа эндэ хэлэгдэнэ.

Хабарай хүдэлмэриин урда тээ хүн бүхэнэй амаржа һуухашье сүлөөгүй байдагынь гайхалгүй. Бидэнэй Ивалга ерэхэдэ туршалгын жэшээтэ ажахын конторо соо хэрэгтэй хүмнайшье байбагүй. Харин эндэхи главна агроном Александр Михайлович Емельяновтай мастерскойн хашаа дотор уулзабабди. Зүб лэ гүб даа, мэргэжэлтэднай ажалшадайнгаа дунда байдаг. Үглөө мүнөө хэгдэхэ хүдэлмэри аргагүй ехэ. Эгээл энээн тухай мэргэжэлтэд зүбшэнэ, ажалдаа шэнэ аргануудые хэрэглэнэ. Главна агроном нүхэр Емельянов механик Анатолий Бояркин хоёрой ухаалан зохёоһон, тэдэнэй хүтэлбэри доро бүтээгдэһэн минеральна үтэгжүүлгэ сасажа тараадаг түхеэрэлгэ энэ үдэр туршагдахаяа байба.

Бидэ тэрэ түхеэрэлгыень хаража һонирхообди. Тракторай хойноһоо шагтагалагдадаг хоёр мөөртэй тэргэ **(1-дэхи зураг)** дээрэ хуушарһан «С-6» комбайнай бункер тодхоотой байна. «Беларусь» тракторай хойнохи баалай эрьехэдэ тэрээн соо хэгдээтэй минеральна үтэгжүүлгэ шнегээр татагдаад, баһал баалай эрьехэдэ хүдэлдэг вентиляторай дээрэхи амһар уруу гоожоно. Минеральна үтэгжүүлгэ тэндэһээ һалхинда хүсэгэйгөөр үлеэгдэн, хабтагай түмэрөөр хэгдэһэн хоолойн забһараар **(2-дохи зурагта заагдана)** хэдэн зүг тээшээ сасагдан тараагдана. Энээндэ хэрэгтэй болохо зүйлнүүдыень дүршэлтэй слесарь Африкан Илларионович Бурков уралан дархалһан байха юм.

Эндэ байха үедэмнай минеральна үтэгжүүлгэ сасажа тараадаг тэрэ түхеэрэлгые кукурузашан Иван Якутов «Беларусь» тракторта шагтагалаад, поли дээрэ абаашана. Кукуруза тариха полиин захада тракторыень байлгаад, главна агроном нүхэр Емельянов, механик Бояркин гэгшэд зохёоһон машинаяа үшөө дахин шалгажа үзэһэнэйнгөө удаа туршалгада табиба. Хаража байһан үнөөхи машинамнай бункер сооһоо гоожоһон минеральна үтэгжүүлгые аадарай ороһондол, хэдэн зүг тээшэнь сасажа эхилнэ. Тиигээд тракторай ябахада **(3-дахи зураг)** поли дээгүүр хорёод метр шахуу үргэн сагаан мүр гаргагдана. Удабашьегүй, арбаад минутын үнгэрһэн хойно, шэнэ түхеэрэлгын хэр бүтээсэтэйгөөр хүдэлгэгдэжэ байһые тодорхойлхоёо байһан главна агроном нүхэр Емельянов үтэгжүүлгын сасагдаһан газарыень хэмжэжэ үзөөд:

— Тооложо гаргахада, энэ машинамнай 10 минута соо 2,5 гектар газарта үтэгжүүлгэ сасажа тараана,— гэбэ.

Хүдөө ажахын туршалгын станциин директор Александр Никитович Стрелков мэргэжэлтэдэй зохёоһон машиные һайшаагаа. Юуб гэхэдэ, минеральна үтэгжүүлгэ тараадаг иимэ тусхай машиные бүтээсэтэйгөөр хүдэлгөө һаа, нэгэ часай туршада 10—15 гектар газар үтэгжүүлхэ аргатай. Тус ажахы мүнөө 400 гаран тонно минеральна үтэгжүүлгэ абаад, тэрэнэйнгээ ехэнхеэр кукуруза, сахарай свёкло, горох таригдаха полинуудые үтэгжүүлхэеэ байна.

— Энэ аргаар кукурузын поли дээрэ га бүриин 4 центнер хүрэтэр минеральна үтэгжүүлгэ тараагдаха юм,— гэжэ главна агроном хөөрэнэ. Минеральна үтэгжүүлгын сасагдаһан полинууд удаа дары хахалагдаха байха. Тиигээгүй һаа, тараагдаһан минеральна үтэгжүүлгэ шанараа гутааха бшуу.

Мүн мэргэжэлтэд үшөө ехэ зорилго урдаа табинхай. Юуб гэхэдэ, асарагдаһан минеральна үтэгжүүлгые тэрэ хэбээрнь энэ машинын бункер соо адхажа болохогүй юм. Тиимэһээ монсогор томонууд болоод хаташаһыень үлтэлжэ, жэжэ болгодог тусгаар түхеэрэлгэ мүн лэ зохёогдожо, һаяын үдэрнүүдтэ бэлэн болгогдохоор хараалагдана.

Туршалгын жэшээтэ ажахыда хэрэглэгдэжэ байһан энэ түхеэрэлгэ ажалай бүтээсые горитойгоор дээшэлүүлхэһээ гадна, орооһо тарянай болон тэжээлэй бусад ургамалнуудай ургасые нилээд нэмээхэ арга олгоно бшуу.

Т. Гармаев,
манай штатнабэшэ корр.

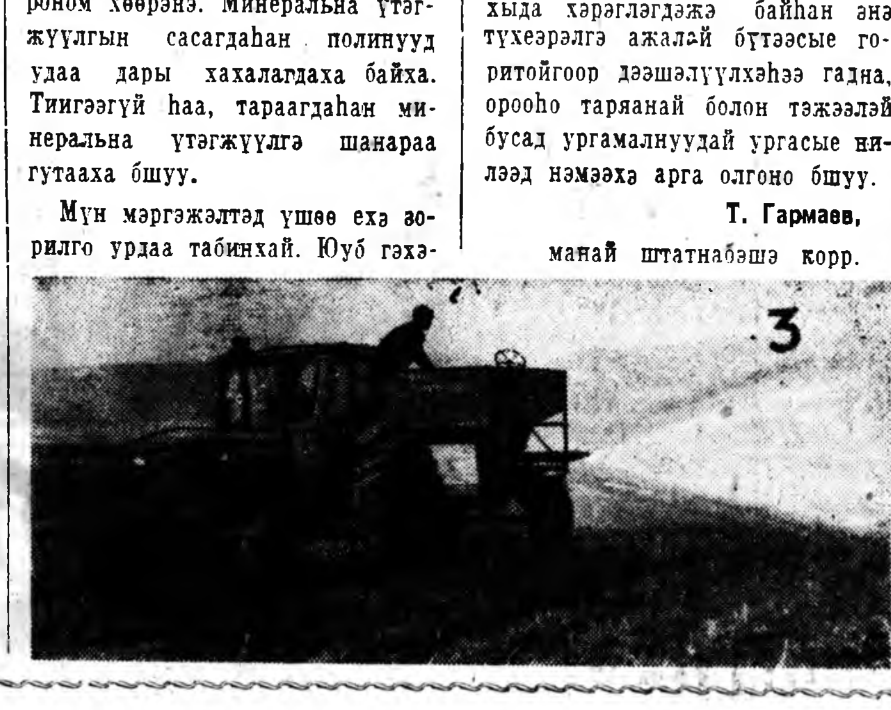

Партийна ажабайдал

Үйлэдбэриин управленинүүдэй парткомуудаар

ТҮНХЭН. Саянай совхозой гурбадахи отделениин Шимхын һүнэй фермын коллектив коммунис ажалай хүндэтэ нэрэ зэргэдэ хүртэһэн юм. Мүнөө коллективэй дунда хүмүүжүүлгын хүдэлмэри ямараар ябуулагданаб гэһэн асуудал һаяхан үйлэдбэриин управлениин парткомой бюро дээрэ хэлсэгдэбэ.

Отделениин партийна организаци (секретаринь нүхэр Дармахеев) фермымнай коллектив коммунис ажалай нэрэ зэргэдэ хүртэбэ гээд һанаагаа амаршоо, тэндэ политическэ, хүмүүжүүлгын хүдэлмэри ябуулхаяа огто болишонхой. Коммунизм байгуулагшын сахиха гол ёһо гуримууд, ажалда коммунис ёһоор хандаха гэхэ мэтэ лекци, элидхэлнүүд уншагданагүй, тусхай үдэшэнүүд үнгэргэгдэнэгүй. Малшадай мэргэжэл, шадабари дээшэлүүлхэ ямаршье һуралсал эмхидхэгдээгүй.

Үйлэдбэриин управлениин парткомой бюро дурсагдаһан дутуу дундануудые дары усадхахын тула эрид хэмжээ абахыень отделениин хүтэлбэрилэгшэдые, партийна организацие уялгалаа.

МУХАР-ШЭБЭР. Эндэхи үйлэдбэриин управлениин парткомой бюро «Заганай колхоздо үнеэдые оньһон аргаар һааха түхеэрэлгэнүүд һайса хэрэглэгдэнэгүй» гэһэн асуудал зүбшэн хэлсэхэ зуураа, 1962 ондо энэ колхоз 1961 онойхиһоо бага һү гүрэндөө худалдаа, 1963 оной нэгэдэхи кварталай түсэб дүүргээгүй гэжэ тэмдэглэбэ. һү һаалгын доошолхо ямаршье шалтагаан эндэ үгы. Ниитын мал гүйсэд хүрэхэ тэжээлээр хангагданхай. Юун дээрэһээ һүн багаар һаагданаб гэхэдэ, колхозой партийна организаци, правлени малшадай дунда политическэ, эмхидхэлэй хүдэлмэри хангалтагүйгөөр ябуулна.

Колхозой фермэнүүдтэ үнеэдые оньһон аргаар һааха түхеэрэлгэ тодхогдожо эхилһээр жэлһээ үлэжэ байна. Тиигэбэшье тэдэниие хүдэлгэхэ хүнүүд бэлдэгдээгүй. Тэрэнһээ боложо «ёлочкын» түхэлтэй олохон агрегадууд тон муугаар хэрэглэгдэнэ. һү һаалиин 1-дэхи, хоёрдохи фермэнүүдтэ электрын хүсөөр һаадаг залнууд соонь хүйтэ нойтон, харанхы, хүнэй торожо унамаар. һаалгын урда тээ үнеэдэй хүхэ дэлэн бүлеэн уһаар угаагданагүй, эльбэгдэнэ дэльбэгдэнэгүй. Зарим малшад үнеэдтээ муугаар хандана. Энээнһээ боложо һү һаалга доошолоо, олон үнеэд саг болзорһоонь урид шэргэшэнхэй.

Колхозой партийна организаци һаглишадай, мал адуулагшадай дунда социалис мүрысөө зүбөөр эмхидхээгүй, тэдэнэй һуудал, байдал, культурна эрилтэнүүдые гүйсэд хангаха тодорхой хэмжээ абанагүй. Илангаяа һаалиин хоёрдохи фермэ ехэхэн дутагдалнуудтайгаар хүдэлнэ.

Парткомой бюро һаалишад, малшадай дунда социалис мүрысөө зүбөөр эмхидхэхэ, тэдэнэй дунда политическэ, эмхидхэлэй хүдэлмэри һайнаар ябуулха, үнеэдые оньһон аргаар һааха түхеэрэлгэнүүдые һайса хэрэглэхэ эрид хэмжээ абахыень колхозой партийна организаци, правлениие уялгалба.

ЗЭДЭ. Ториин совхозой парторганизациин агитколлектив 161 агитатортай юм. Совхозой түрүү хүдэлмэришэд, олон мэргэжэлтэд, хүтэлбэрилэгшэд болон коммунистнар, комсомолшууд, агитаторнууд, ажалшадай дунда хүмүүжүүлгын ехэхэн хүдэлмэри ябуулжа байдаг. Совхозой ажахын гол һалбаринуудта саг үргэлжын 10 агитпункт хүдэлнэ. Тэдэ агитпунктнуудаар лекци, элидхэл, асуудал харюугай үдэшэнүүд, үйлэдбэриин түрүүшүүлнүүдтэй уулзалга, агитаторнуудай семинар ходо үнгэргэгдэжэ байдаг.

Гурбадахи отделениин партийна организаци шэнэ онол аргануудые үргэнөөр хэрэглэн, ажалшадай дунда политическэ, хүмүүжүүлгын хүдэлмэри һонирхолтойгоор ябуулна. Парторганизациин үүсхэл, оролдолгоор эндэ рейдовэ агитгруппа байгуулагданхай. Тэрээндэ агитпункт, хүдөөгэй клуб даагшанар, медицинскэ хүдэлмэрилэгшэд, хүдөө ажахын мэргэжэлтэд, үйлэдбэриин түрүүшүүл оронхой. Агитгруппын гэшүүд фермэ, гуурта, отаранuудай байра байдал шалгажа, хэмжээнүүдые абахаһаа гадна, малшадай дунда хөөрэлдөө, элидхэл үнгэргэдэг, харуулан ойлгуулха агитаци гоё һайханаар зуража үлгэдэг, «Дайшалхы хуудаһа», «Сахилгаан» гэхэ мэтые гаргадаг.

Үйлэдбэриин управлениин партком совхозой партийна организациин ажалшадай дунда ябуулжа байгаа политическэ, хүмүүжүүлгын хүдэлмэриин дүй дүршэлые бюро дээрээ хаража үзөөд, өөһэдтөө хэрэглэхыень колхоз, совхозуудай партийна организацинуудые уялгалба.

ПРИБАЙКАЛИ. Эндэхи промышленно-үйлэдбэриин зонын парткомой бюро «Тимлюгэй цемент-шиферэй заводой коллективэй дунда коммунис ёһоор хүмүүжүүлхэ хүдэлмэри ямараар ябуулагдадаг байһыень хаража үзөөд, ехэхэн дутагдалнуудые элирүүлээ. Коммунис ажалай нэрэ зэргэдэ хүртэхын түлөө тэмсэжэ байгаа бригада, халаанай коллективүүдэй дунда хүмүүжүүлгын хүдэлмэри халирхайгаар ябуулагдана. Түрүү коллективүүдэй дүй дүршэл соргсолжо, бэшэнэй шадабари болгохо оролдолго гаргагданагүй. Ажалшадай дунда лекци. элидхэл үсөөн уншагдана, суглаа зүблөөн үнгэргэгдэнэгүй. Хүдэлмэришэдэй эрдэм бэлиг, мэргэжэл шадабари дээшэлүүлхэ һуралсал эмхидхэгдээгүй.

Ажалшадые коммунис ёһоор хүмүүжүүлхэ хэрэгтэ байгаа дутуу дунданuудаа дары усадхахыень заводой парткомые (секретаринь нүхэр Мезенин) үйлэдбэриин управлениин парткомой бюро уялгалба.

ЗАГАРАЙ. «Элхиин автомашина заһабаридаг заводой гаргадаг продукциин шанар һайжаруулха хэрэгтэ коммунистнуудай дүүргэдэг үүргэ» гэһэн асуудал эндэхи промышленно-үйлэдбэриин зонын парткомой бюро хаража үзөөд, энэ талаар заводой партийна организаци нилээд хүдэлмэри ябуулна гэжэ тэмдэглэбэ. Автомашина заһабарилгын шанар һайжаруулха асуудал заводой парторганизациин бюро дээрэ ходо хэлсэгдэжэ, заводой хүтэлбэрилэгшэд тоосожо байдаг. Энээндэ зорюулагдаһан тусхай конференци болоо. Конференциин дүнгөөр цехүүдэй хамтын суглаанууд боложо, тодорхой хэмжээ ябуулганууд хараалагдаһан, социалис уялганууд абтаһан байха. Хүдэлмэришэдэй дунда техническэ һуралсая һайнаар эмхидхэгдэнхэй, ханын газетэ ходо гаража, түрүүшүүлые магтажа, муугаар, голодоһо ехэтэйгээр хүдэлжэ байгшадые шангаар шүүмжэлдэг. Автомашина заһабарилгын шанар дээшэлүүлхэ хэрэгтэ заводой коммунистнар ехэ үүргэ дүүргэнэ.

Үйлэдбэриин участок бүхэндэ коммунистнар хубаарилагдажа табигдаад, продукциин шанар наринаар хинан шалгажа байдаг. Тиихэдэ олохон коммунистнар продукциин шанар шалгадаг комиссиин, партийно-гүрэнэй хиналтын комитедүүдтэ туһалха постнуудай гэшүүдээр һунгагдаад, эдэбхи, оролдолго ехэтэйгээр хүдэлжэ байна.

Гэхэтэй хамта партийна организациин хүдэлмэридэ нилээд дутуу дунданууд үзэгдэнэ. Парторганизациин бюро түрүү хүдэлмэришэдэй, коммунистнуудай дурадхалнуудые, шэнэ техникэ, түрүүшүүлэй дүй дүршэл хэрэглэхэ, үйлэдбэридэ нэбтэрүүлхэ талаар эрид хэмжээ абанагүй. Тиимэһээ тэрэнээ дары усадхахынь парткомой бюро парторганизациие уялгалба.

Семинар болобо

ХОРИ. һаяхан эндэ колхоз, совхозуудай партийна организацинуудай семинар боложо, «России Федерациин колхоз, совхозуудай үйлэдбэриин управленинүүдэй начальнигуудай, парткомуудай секретарьнарай зүблөөнэй дүн болон манай ажахынуудай парторганизацинуудай дайшалхы зорилгонууд» гэһэн асуудалаар управлениин парткомой секретарь нүхэр П. Э. Ренчинов элидхэл хэбэ. Семинарта хабаадагшад «Ажалшадые коммунис ёһоор хүмүүжүүлхын тула парторганизацинууд юу хэхэ ёһотойб» гэһэн асуудалаар управлениин парткомой секретариин орлогшо нүхэр Ц-Д. Ж. Жалсановай элидхэл шагнаа.

Элидхэлнүүдэй һүүлээр партийна организацинуудай секретарьнар дүй дүршэлөө абалсаба. Нарһатын совхозой хоёрдохи отделениин парторганизациин секретарь нүхэр Ширабон малшадай дунда коммунистнууд болон хүдөөгэй интеллигенци ойлгуулалмжын хүдэлмэри хайшан гэжэ ябуулнаб, тэрэнь совхозой хүдэлмэридэ хэр нүлөөлнэб гэжэ һонирхолтойгоор хөөрэбэ.

Р. Цымпилов.

МАЙН һАЙНДЭРЭЙ ХҮНДЭЛЭЛДЭ

ХЭЛЭҺЭНДЭЭ ХҮРЭХЭНЬ НАЙДАМТАЙ

Түрүүшын халаан дүүрэхэ тээшээ дүтэлжэ байба. Автомадай конвейер атар тарган мяхаар дүүргэгдэһэн баанханuудые удаа дараалуулан асаржа, оньһон аргаар хабхаглададаг барабан руу табина. Тэрээн соогуур мухаряад лэ гараха зуураа, хии гарахагүйгөөр хабхаглагдаһан баанханууд ехэ гэгшын шанага руу адхарна. Тэрээн соогоо хэдэ мянгаар ябталагдажа, автоклавуудай халуун уурал соо болгогдохоёо кранаар абаашагдана.

Конвейертэ хүдэлжэ байһан арба гаран эхэнэрнүүд сүлөө тухагүй. Баанха бүхэндэ хэгдэһэн мяха, өөхэнэй хэмжүүр үлүү, дутуу байха ёһогүй. Продукциин эрхим шанарай түлөө шангаар тэмсэхэһээ гадна, нормоёо дүүргэхэ, үшөө үлүүлэн дүүргэхэ гээшэ эндэ хүдэлмэрилжэ байгшадай гол зорилго болонхой. Мүнөөмнай Майн 1-нэй һайндэрые ажалай шэнэ амжалтаар угтахын түлөө дэлгэрһэн мүрысөөнэй эгээл харюусалгатай үе. Тиимэһээ хамаг хүсэ шадалаа элсүүлэн, хэлэһэн үгэдөө хүрэхэ гээшэ хүндэтэй хэрэг болоно. Теэд Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй депутадаар һунгагдаһан Мария Васильевна Безродных гэгшын хүтэлбэрилдэг бригадынхид алишье сагта абаһан уялгаяа дүүргээгүй гэжэ байгаагүй юм.

— Байгша оной түрүүшын кварталда манай халаанайхид муу бэшээр хүдэлмэрилжэ гараа,—гээд Мария Васильевна хөөрэнэ.—Даалгабариһаа гадуур хэдэн зуу мянган баанха консервэ гаргаһан байнабди. Майн 1-нэй һайндэртэй дашарамдуулан, партиин Центральна Комитедэй уряанууд бидэниие ажалай бүри ехэ амжалтада зоригжуулна...

Үнэхөөрөөшье, Мария Васильевнагай даадаг халаанайхид Майн һайндэрэй хүндэлэлдэ ажалай вахтада жагсаад, түрүүн туйлаһан амжалтаяа улам арьбадхажа байна. Консервэшэдэйнь дунда нормоёо дүүргэхэгүй нэгэншье хүн үгы. Ажалай эмхидхэлэй һайнаар табигдаһан, түрүү дүй дүршэлэй үргэнөөр хэрэглэгдэдэг дээрэһээ халаан бүхэндэ гуша мянган баанха консервэ гаргаха нормо дүшэ мянга хүрэтэр үлүүлэн дүүргэгдэнэ.

Халаанай гэшүүдэй дундаһаа алиниешье абахада, ажал хэрэгээ табан хургандаал адляар һайнаар мэдэхэ хүнүүд байха. Ольга Кожинае гү, али Мария Маклаковае бүри ондоошье хүниие абаад үзэхэдэ —тус бүридөө хэдэн мэргэжэл шудалһан, консервнэ үйлэдбэриин алишье ажалда хүдэлжэ шадаха хүнүүд байха. Нигэжэ хүдэлмэришэн бүхэнэй шадабари мэргэжэл дээшэлүүлһэнэй ашаар үйлэдбэридэнь голодоһон, муу шанартай эдеэ хоол гаргагдахаяа болиһоор үнинэй.

Энэ бригадын хүдэлмэришэдэй иимэ байханьь гайхалтай бэшэ юм. Юуб гэхэдэ, бригадир нүхэр Безродных өөрынгөө эдэбхи үүсхэлээр шадабари мэргэжэлээ дээшэлүүлхэ техническэ һуралсалда гэшүүдээ хабаадуулжа, «булта нэгэнэйнгээ түлөө, нэгэн бултанайнгаа түлөө» гэһэн ёһо гурим баримталан ажаллана. Майн һайндэрэй хүндэлэлдэ абаһан уялга соонь «апрель һарынгаа даалгабариие 115 процент дүүргэхэ» гэжэ хэлэгдэнхэй. Энэ уялгань нэрэтэй түрэтэйгөөр дүүргэгдэхэнь ойртонхой.

Б. Дашиев.

Солотой болоһон бригадынхид

«Бурстрой» трестын барилгашадай дунда Майн 1-нэй һайндэрэй хүндэлэлдэ дэлгэрһэн социалис мүрысөөн үдэр ерэхэ бүри үргэдэжэ байна. Байрын олон дабхар гэрнүүдэй барилга дээрэ ажалладаг Юрий Изаксоной бригада үндэр бүтээсэтэ ажалаараа республикынгаа барилгашадай дунда мэдээжэ болоһоор үнинэй юм.

Үнэн сэхэ ажалай үльгэр жэшээ харуулан, коммунис ажалай хүндэтэ нэрэ зэргэдэ хүртэһэн нүхэр Изаксоной бригадынхид ажахын тоосоондо орожо, барилгын хэрэгсэл арьбалдаг, барилгын элдэб үлүү гаргаша бага болгоно. Бригадынь эгээл залуу басагад Валентина Голендухина, Валентина Пономарева гэгшэд илангаяа эдэбхитэйгээр ажаллажа, үдэр бүриингөө нормые холо үлүүлэн дүүргэнэ.

Бригадын бүхы гэшүүд тус бүридөө олон мэргэжэл шудалһан дээрэһээ жэлэй дүрбэн сагта ямаршье хүдэлмэриие һаадгүйгөөр ябуулжа, даажа абаһан гэрээ хараалагдаһан саг болзор соонь ашаглалгада оруулна.

А. Шулунов.

Каменск тосхоной түхэл шарай жэл ерэхэ бүри хубилна. Олон дабхар байрын гэрнүүд хаяа хадхан урган бодоно. Эндэхи барилгашадай дунда штукатур Нина Елизова үндэр бүтээсэтэ ажалаараа мэдээжэ болонхой. Тэрэнэй барилсаагүй гэр эндэ үсөөн юм. Зураг дээрэ: Н. Елизова ажалдаа.

В. ШИТИКОВЭЙ фото.

ХАБАР ЕРЭЭ. ШАМДАГ...

Улаан-Үдын аймагай «Дружба» колхоз поли дээрээ шэбхэ ехээр ...энэ. Тус колхоз шэбхэ гаргаха түсэбөө 70-аад гаран ... раг дээрэ: Тарбагатай тосхоной хартаабхын газарта наг шэбхэ гаргажа байһан үе. А. МА...

Шалгалта юу харуулааб?

Үрдеэгүй һаа, ургасаяа алдаха...

Үргэн дэлгэр даа, Зэдэ, Борьёогой зэрэлгээтэһэн тала. Хайнаашье хара — хабтагай үргэн тарялан хүсэтэ техникын хаба дундаа хүдэлжэ эхилхые, механизаторнуудай хүхюун согтой ажалые хүлеэнхэй. Үрэжэлтэй талаяа саг болзортонь үрдижэ элдүүрилхын тула Доржи Банзаровай нэрэмжэтэ, «Красный Октябрь» колхозууд эртын борнойлго эмхитэйгээр эхилжэ, мүнөө дүүргэхэ болонхой. Эдэ ажахынуудта 1500 гаран гектар газар борнойлогдобо.

Мүн бусадшье колхоз, совхозуудта эртын борнойлго хэдэн үдэрһөө дүүргэгдэжэ, тарилгын гол хүдэлмэри эхилхэнь. Тиимэһээ хүдөө ажахын хүтэлбэрилэгшэд болон мэргэжэлтэдэй хабарайнгаа тарилгада бэлдэхэ хүдэлмэрөө хэр эмхидхэһэнэйнь дүн элирхэ бшуу. Энэ асуудалаар һонирхоһон манай бригадын гэшүүд хэдэн ажахынуудта ябажа, шалгалта хэбэ.

Шалгалта юу элирүүлээб?

1. «ОРОЖО ХАЙРЛАГТЫ» ГЭХЫН ОРОНДО...

Управлени соогоо эгээн томо ажахынуудай нэгэн «Октябрьский» совхозой тарялан хэдэн арбаад модоной зайда нэмжыдэг. Үргэн элдин тарялантай тус ажахын хүтэлбэрилэгшэд механизаторнуудай ажаллаха һайн арга болможо бии болгохын тула горитой хүдэлмэри хээ. Совхозой 1-дэхи фермын Эдуард Ураковай хүтэлбэрилдэг тракторно-тарян ажалай бригадын механизаторнууд Талын-Хотогор гэжэ нютагта тарилга хэхэ юм. Тэдэнэрэй эршэмтэйгээр ажаллаха һайн арга боломжо бии. 30 гаран механизаторай байха полевой станай бүхы таһалганууд һайса сэбэрлэгдэжэ, сагаадагдаад, бэлэн болгогдонхой. Эндэ механизаторнуудай хубсаһаяа һэлгэжэ үмдэхэ таһалга түхеэрэгдээ, хүсэд хүрэхэ түлеэншье бэлэдхэгдээ.

Тэрэшэлэн Цагаан-Толгой, Шэнэһэтэ гэжэ газарнуудта хоёр полевой стан бэлэн болгогдожо байна. Эдеэ хоол шанаха, мүн эдеэлхэ таһалганууд һайнаар түхеэрэгдээ. Механизаторнуудай байрлаха, амарха таһагуудшье һайса дулаалагданхай. Полевой стан бүхэнэй дэргэдэ волейбол наадаха талмайнууд түхеэрэгдэжэ, улаан булангдань хүгжэмэй хэрэгсэлнүүд, стол дээрэхи элдэб наадан бэлдэгдээ. Тракторна бригада бүхэндэ эдеэ шанаха хүнүүд олдоо. Эдеэ хоолой элдэб амһарта, поли дээрэ халуун хоол зөөхэ термосүүд хүсэд бии.

—«Орожо хайрлагты» гэһэн уряалтайгаар Дэрэстэйн механизаторнуудые угтаха полевой станууд бэлэн, — гэжэ совхозой хүдэлмэришэдэй комитедэй түрүүлэгшэ нүхэр Данзанов хөөрэнэ.

— Механизаторнуудай элүүр энхые сахихын тула тарялан дээгүүр медицинын хүдэлмэрилэгшэд ходо ябажа байха, 16 аптечкэ худалдажа абаабди. Мүн үнжөөд лэ газетэ, журналнууд асарагдаха,—гээд тэрэ нэмэбэ.

Зүгөөр Борьёогой совхоздо, Доржи Банзаровай, XX партсъездын нэрэмжэтэ колхозуудта хүрэхэдэ тад ондоо байба. Борьёогой совхоздо полевой стануудые түхеэрхэ талаар биратай юумэ хэгдээгүй. 1-дэхи фермын полевой станай байшан сагаадагдаагүй, хүнүүдэй эдеэлхэ таһалга һаял баригдажа эхилээ. Тэрэшэлэн 2-дохи фермэдэ механизаторнуудай һайнаар ажаллаха арга боломжо олгохо талаар юуншье хэгдээгүй байһаар.

— Полевой стан бариха шулуун ба бусад хэрэгсэлнүүдые һаял зөөжэ эхилээбди,— гэжэ тус фермын тракторна бригадын бригадир А. И. Демин һанаа амараар мэдүүлхэ юм. Совхозой ахалагша агроном нүхэр Зайцев, ахалагша инженер нүхэр Нестерев баһал тарилгада бэлэдхэлэй түлюур байдалтай эбсэшоод һуунхай.

— Минии хүдэлдэг бригада Дабхар гэжэ газарта тарилга хэхэ юм. Теэд тэндэ манай байха гэршье үгы, вагоншье абаашагдаадүй. Бидэнэрые малшадай байдаг гэртэ оруулха юм гэжэ дуулаа һэм. Харин тэрэ гэрые мүнөө олон малшад эзэлэнхэй байһаар. Бидэнэр хаананьь багтаха гээшэбибди,— гэжэ XX партсъездын нэрэмжэтэ колхозой 2-дохи отделениин механизатор Гомбо Балданов гомдолтойгоор мэдүүлнэ.

Колхозой бусадшье отделенинүүдэй полевой станууд хүсэд түхеэрэгдөөгүй, полнуудынь һандархай, сонхонуудынь шэллэгдээгүй, пеэшэнгүүдынь эбдэршэнхэй. Колхозой түрүүлэгшэ нүхэр Кавелин механизаторнуудаа хаана байлгажа, тарилгаяа үнгэргэхөөр бодоно гээшэб?

Доржи Банзаровай нэрэмжэтэ колхоздо тарилгын үеэр тракторно тарян ажалай 3 бригада хүдэлхэ юм. Теэд эндэ нэгэшье полевой стан түхеэрэгдээгүй байһаар. Цагаатайн отделенидэ үни хада типовой проектээр баригдаһан полевой стан бии. Мүнөө тэрэнь һандаржа, һархиишанхай. Энэ байрые заһабарилжа, бэлэн болгохо гэбэл, оройдоол хэдэхэн үдэрэй хүдэлмэри. Теэд колхозой хүтэлбэрилэгшэд болон мэргэжэлтэд ямаршье хэмжээ абанагүй.

Иимэрхүү һанаа амар ябадал «Красный Октябрь» колхоздошье үзэгдэнэ. Улекчин тосхонһоо хоёр модоной зайда оршодог Хуһалуур гэжэ газарта аятай зохидоор баригдаһан полевой станай байшан бии. Хэды жэлэй урда тээ эндэ механизаторнууд, мүн бусадшье таряашад байрлан, хүхюун согтойгоор ажаллажа байдаг һэн. Харин мүнөө тэрэнь хооһон, задагай зайдан, 1-дэхи комплексно бригадын тракторна бригадын бригадир Бимба Цыбенов:

— Тэрэ байрада механизаторнуудынай байхашьегүй, заһабарилхашье гэжэ оролдоногүйбди,— гэһэншүүгээр мэдүүлбэ. Теэд механизаторнуудынь гэрһээ ябахадаа (үглөө, үдэшэниинь мотоциклаар гүйлгэлдэжэ) нилээд ехэ түлишэ галдаха, нилээд ехэ сагаа миин гээхэ болоно бэшэ гү?

Түүхэтэ долоон жэлэй 5-дахи жэлэй ургасын хуби заяан механизаторнуудайл гартa ха юм. Тэдэнэй бүхы эршэ хүсөөрөө ажаллахынь тула культурнаар амарха арга олгохо, ниитын эдеэ хоол һайнаар эмхидхэхэ хэрэгтэй. Эндэ нэрлэгдэһэн ажахынуудай хүтэлбэрилэгшэдтэ полевой стануудаа тон һаяар заһабарилжа, бэлэн болгохо гэһэн эрилтэ управлениин болон парткомой зүгһөө шангаар табигдаха бэзэ.

2. ХООҺОН ЗУГААҺАА КУКУРУЗА УРГАХАГҮЙ

..Агроном нүхэр Лумбунов ехэл сүлөөгүй. Тэрэнэй урда хэмгүй зузаан данса папка, бухгалтернуудай тоолуур харагдана. Нүхэр Лумбунов бодо бодоһоор, тооло тоолоһоор 900 гектарта кукуруза тариха, энэ газараа 3 звенодо даалгаха, хамта 6000 тонно шэбхэ гаргажа, үтэгжүүлгэ хэхэ гэһэн түсэб зохёожорхибо.

Иимэ ушар һаяхан Доржи Банзаровай нэрэмжэтэ колхоздо кукурузын тарилгадаа бэлдэхэ тухай хөөрэлдөөнэй гар...
даа, түсэб зохёо...
лэ ажалдаа хам...
сэөө дүүргэхын...
дохо шухала. Ну...
хёоһон түсэбэй...
һыень шалган...
бэелүүлхын ту...
хидхэгдээгүй...
лөө үнэн садьха...
низаторнуудай...
500 тонно шэбха...
жээн абтаагүй. 6...
оройдоол 500 то...
байһан ушарые...
дэб шалтагаана...
оролдобо.

— Хурашаһаа...
шадалнай үгы...
Бүхы зомнай...
һэ зөөлгэдэ элс...
һээ шэбхэ зөөх...
Теэдшье мүнөө...
зөөхэ түсэбөө д...
болигдобо даа,—...
дэлгээ.

Теэд иимэ бо...
лиин «хатан»—...
жа бираха аал?...
амар байдалтай...
шад Цыбик-Даш...
Балсанов, Дам...
гэгшэдшье эбсэ...
байрануудай газ...
һэн шэбхэ ехэ...
боломжотой бай...
бди, шэбхэ зөө...
правлениһаа үг...
таг дурдана.

Тэрэшэлэн ку...
никэньшье бал...
кэнь үнгэрһэн...
гээд, малай бай...
тэһээр. 6 куль...
шье заһабарил...

Тон иимэ уш...
мунизм» колхо...
донойхиһоо 150...
гү, али хамта 8...
таригдаха. Ко...
поли дээрээ 14...
зөөхэ аад. ...
тонно гаргааг...

Мүнөө энэ у...
доод байһан на...
үедэ ажахы бүх...
хэхэ зэргэтэй.

Шалгалтада ...

Г. Клочихин,...
инструктор.
К. Гончарова,...
управлениин аг...
Б. Чагдуров,
А. Модонов, ...
газетын коррес...
М. Гончиков, ...

УРДА УРДЫНХИҺАА ЭМХИТЭЙ... ЭХИЛХЭМНАЙ

Хаа хаанагүй хабарай тарилгын эршэтэ халуун хүдэлмэриин эхилхэ саг бүри газаа оробо гээшэ. Иигээд хэдэхэн хоногһоо үргэн ехэ тарялан дээгүүрнай хүсэтэ машина, тракторнууд үдэр һүнигүй хүнхинэлдэхэнь.

Партиин ЦК-гай ноябриин Пленумэй шиидхэбэринүүдые бэелүүлэн, мүн КПСС-эй ЦК-гай Президиумдэ Н. С. Хрущевой бэшэһэн бэшэг дотор хэлэгдэһэн заабаринуудые хараада абажа, манай колхозойхид байгша ондо тарялангайнгаа хубаарилгые дахин шэнээр табяа. Түбхын түрүүндэ элбэг ехэ ургаса үгэдэг орооһото болон бобово ургамалнуудай тарилга эрид үргэдхэгдэжэ, бүхыдөө 7700 гектарта ороо-һо таряа ургуулхамнай. Тэрэ тоодо 5000 га дээрэ гэхэ гү, али нёдондонойхиһоо 1850 гектараар ехэ газарта шэниисэ таригдаха юм. Мүн манай эндэхи гандангги уларилда һайнаар ургадаг ешмээн 2200 га газарта тарихабди. Тиихэдэ үнгэрэгшэ жэл оройдоол 70 гектарта горох тариһан байбал, мүнөө жэлдэ энэ ургамалые 200 га дээрэ тарижа, һайнаар ургуулхамнай. Тэрээнһээ гадна 2700 гектар шэнэ, залууг газар элдүүрилжэ, 1000 шахуу га дээрэнь кукуруза тариха зорилготойбди.

Эдэ бүхы орооһото ургамалнуудые тон богонихон болзорто, эрхим шанартайгаар тарихын тула бии байһан машина, техникэеэ дүүрэн хүсэндэнь, бүтээсэ ехэтэйгээр хүдэлгэхэ, механизаторнуудай ажалые зүбөөр эмхидхэхэ шухала болоно.

Хабарайнгаа тарилгада эртээнһээ һайнаар бэлдэхын тула механизаторнуудай ехэхэн оролдолго гаргаа. Бүхы трактор, машина, зэмсэгүүд үни заһабарилагдажа дүүрээд, полевой стануудта абаашагданхай. Агрегат бүхэн хүсэд бүридхэгдэжэ...
ной булта хо...
үглөө мүнөө...
гарахаар бэл...
мнай тарилг...
дөөд хордог...

Энэ жэлэй ...
бүхэниие по...
байлгажа, та...
бүхы эрилт...
асуудалда пр...
ритой анхар...
колхозой хоёр...
газар һайн, т...
полевой стану...
шаэнь, Тухэ...
нуудта хууш...
нууд һэльбэ...
байрлахаар б...
газарта 30 ...
полевой стан...
жэ дүүрэбэ. С...
эдеэ бэлдэхэ,...
амарха һайн...
Таряашад,...
дунда ойлгу...
һайнаар таби...

Хабарайнгаа...
мэри эхилээ...
бригадынхид (...
беев) Мэнгэй...
борнойлго хэ...
хонобо. Түр...
паар дээрэ ...
даа. Хоёр бри...
түхэлэй 5 т...
рын үдэрнүү...
зар борной...

Урин дула...
һайса гадаа...
гэһээ хойшо...
ялкэтэй дүр...
эртынгээ о...
дые тарижа...
дэлмэри эрх...
ла бүхы х...

Ноёхоной...
нэрэмжэтэ ...

Хиагтын ...

Эртынгээ тарилга—12 үдэр соо

Һаяхан Хүдэриин совхоздо механизаторнуудай суглаан болоод, главна агроном П. Г. Соболев энэ жэлэй социалис уялга ба тэрэниие хайшан гэжэ бэелүүлхэ тухай элидхэл хээ.

Механизаторнуудта салин хүлһэ түлэхэ, түрүүшүүлдэ шан үгэхэ гурим совхозой главна инженер Ф. И. Кушнарёв соносхоо. Тэрэнэй ёһоор хабарай тарилгын үедэхи социалис мүрысөөгөөр түрүүлжэ гараһан отделенидэ радиоприёмник, тракторно-тарян ажалай бригадада—батарейгээр хүдэлдэг радиоприёмник үгтэхэ. Мүн дамжуулгын Улаан туг барюулагдаха. Түрүү механизаторнуудай фото Хүндэлэлэй самбарта табигдаха.

Совхозой түсэблэгшэ нүхэр Ранжуров тракторно-тарян ажалай бригада бүхэнэй хабарай тарилгын даабари тодорхойгоор хэлэжэ үгөө.

Суглаанай эсэстэ механизаторнууд хабарайнгаа эртын тарилгые 12 хоног соо дүүргэхэ гэһэн социалис уялга абаа.

Г. Раднаев,
совхозой рабочкомой түрүүлэгшэ.

Хяагта.

БУРЯАД ҮНЭН

2-дохи нюур.
1963 оной апрелиин 12.

…н габьяата совет космонавтнуудта алдар соло!

Алексей БАДАЕВ

…ДУГААР КОСМОНАВТДА

Гагарин, Титов,
Николаев, Попович дүрбэнтэй
Нэрэтнай зэргэлхэ.
1960 тэдыдэхи ондо
Зүрилдөөтэ дэлхэй үлэхэ
арадатнай,
Зоригто хүбүүндээ найдан.
Таагдаагүй таабари урдатнай —
Замбуулинай захагүй дайда.
Үй түмэн мүшэд тээшээ
Үдэшэ бүри гэтэн, гэтэн,
Үлыдэг бэлэй дээшээ
Үни заяандаа хүн түрэлтэн:
Аяар холын юртэмсэнүүдтэ
Ажамидарал бии юм гү?
Таабарние, хэзээб даа нэгэтэ,
Тааха хүбүүн түрэхэ юм гү?
Табадугаар космонавт!
Танай нүхэд —
Таби, зуудугаархид!
Замбуулинай таабари
Заабол таахат — этигэнэбди.
Арадайнгаа захяа даабари
Арга бэшэ дүүргэхэт гэнэбди.
Огторгойдо
Одо мүшэд угаашье олон даа!
Аянайтнай маршрут
Алин тээшэнь табигдааб?
Магад hара гү
Маршрудайтнай эхин?
Үүрэй Солбон,
Үгышье haa, Марс гэхэм.
Яhалашье
Ямбална hүүлэй үедэ hарые:
(Ямар удхатайб энэнь?!)
Вымпел эльгээнэ,
Буулгана дүрыень.
Мүн ниидэhээр лэ
Мүнөө хүрэтэр
«Марс-1».
Бусад юртэмсэ түбинүүдтэ,
Баясан, гайхан.
Мэндыемнай дамжуулхадаа
Тэндэхи хүнүүдтэ
(Хэлээд лэ лаб байха!)
Түрэл оронойнгоо
Түлөөлэгшэ байhанаа,
Айхабтар харюусалга
Абажа ябаhанаа
Мартанагүй аабта,
Табадугаар космонавт!
Танай нүхэд —
Таби, зуудугаархид —
Замбуулинай тагнуулша
Нютагаархидни!

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: СССР-эй летчик-космонавтнууд Ю. А. Гагарин, А. Г. Николаев, П. Р. Попович, Г. С. Титов.

ТАСС-ай фотохронико.

В. Викторовэй плакат (ИЗОГИЗ).

„АВРОРЫН" АБЯАНhАА „ВОСТОК" ОНГОСЫН НИИДЭТЭР

Апрелиин тэрэ үглөөгүүр бүмбэрсэг дэлхэй дээрэ дулаан, наратай сэлмэг байгаа hэн. Тэрэ үглөөгүүр ямар ехэ хэрэгэй бэелүүлэгдэhые хүн зон дахин дахин ёhотойгоор мэдэрэн ойлгохо байха даа. 1961 оной апрельдэ бидэнэр юу хэжэ байгаабибди? Тарилгын ямараар үнгэргэгдэжэ, городуудай баригдажа байhан тухай, hургуулида үхибүүдэйнгээ амжалтатайгаар hуража байhан тушаа, зохёолшодой шэнэ шүлэгүүдые бэшэhэн тухай hаналаа табижа тиихэдэ байгаабди.

Гэнтэл...

«Советскэ Союз дотор хүниие hуулгаhан замбуулин дайдын онгосо-одон «Восток» дэлхэй дээрэ түрүүшынхеэ бүмбэрсэгые тойрохо замдаа 1961 оной апрелиин 12-то гараба.

Совет Социалис Республиканuудай Союзай эрхэтэн летчик майор Гагарин Юрий Алексеевич «Восток» гэдэг замбуулин дайдын онгосо-одоной пилот-космонавтнь болоно» гээд ТАСС-ай МЭДЭЭСЭЛ дуулдаа бэлэй.

Коммунис партида, Советскэ Союзай арадуудта, бүхы оронуудай арадуудта, правительствануудта, бүхы түрүү хүн түрэлтэндэ КПСС-эй Центральна Комитет, СССР-эй Верховно Соведэй Президиум, Советскэ Союзай правительство тиихэдэ хандаа hэн. Энэ хандалгатай газетэнүүдыень уншахадаа хүнэй сэдьхэл зүрхэн омогорхон хүдэлдэг байха юм.

— Агууехэ хэрэг бэелүүлэгдээ. Түүхэдэ түрүүшынхеэ хүн замбуулинаар ниидэбэ.

Түүхэдэ түрүүшынхеэ!..

Тиимэ даа, түүхэдэ түрүүшынхеэ гэhэн үгын удха тухай гүнзэгыгөөр удхалан бодохо хэрэгтэй. Хуушанай гүрэнүүд үгы боложо, шэнэ гүрэнүүд бии болоо. Мүн ниитын шэнэ байгуулалтанууд бии болоо. Зүгөөр хүн түрэлтэн иимэ агууехэ хэрэгэй бэелүүлэгдэхые хараа үзөөгүй байшоо. Тиимэhээ «түүхэдэ түрүүшынхеэ» гэhэн үгэнүүд үшөө дуулдаагүй байгаа бшуу.

Зургаан дюйм сэмгэтэй томо буугай хажууда юрын лэ хүбүүн бии боложо, тэрэ бууе ордон тээшэ залаа бэлэй. Тэрэ буугайнь дүлэнэй ялагар гэрэл соогуур матросой малгайда «Аврора» гээд бэшээтэй үгэ харагдаhан юм.

Иигэжэ «түүхэдэ түрүүшынхеэ» гэhэн үгэнүүд бии боложо, хэтэ мүнхэдөө дабтагдан хэлэгдэхэ ушартай болоо hэн.

«Түүхэдэ түрүүшынхеэ» хүн зон хатуу шанга тэмсэлдэ бодоhон намтартай. Тэрэл үедэ эгээ хүсэтэй 14 капиталис гүрэнүүдэй полк, дивизинүүд ёhотой зэбсэггүй шахуу, хооhо нойтон ябаhан улаан армиинхидта үлдүүлжэ ошоhон түүхэтэй.

Шэнэ түүхын эхинэй тэрэ үедэ агууехэ Ленин байhан юм. Хэдэн арбаад жэлнүүдые уридшалан хаража, ажабайдалай ямар болохые Владимир Ильич тодорхойлон зааhан байгаа.

Энэ мэтээр «түүхэдэ түрүүшынхеэ» гэhэн үгэнүүдые олон дахин дабтан дабтан хэлэхэ үе болоо hэн.

Замбуулин дайдые шэнжэлхэ үедэ замбуулин дайда тээшэ хэн түрүүлэн ниидээб гэhэн асуудал тиимэшье ехэ удхатай бэшэ ха юм гээд буржуазна номнолшод мүнөө тунхаглажа эхилэнхэй. Замбуулин дайдые шэнжэлхэ үе сагай жама ёhоор лэ түүхэ хүгжэжэ байгаа ха юм гэжэ тэдэнэр номнодог байна.

Үнэндөө замбуулин дайда руу түрүүлэн ниидэhэн ушар туйлай ехэ удха шанартай болоно. Юуб гэхэдэ, сүлөөтэ ёhоной зохёон байгуулхы ажалай баярые бодотоор үзэhэн, хаанай Үбэлэй ордондо добтололсоhон Улаан Армиин сэрэгшэдэй, матросуудай хүбүүд лэ замбуулин дайдын онгосые зохёожо табиха шадалтай байба бшуу. Граждан дайнай үедэ дайлалдаhан хүнүүдэй ашанар космонавтые бэлдэжэ эльгээhэн түүхэтэйл. Рейхстагые бомбодоhон летчигууд космонавтые hургаhан байха. Илалтын үдэрэй hүүлээр диплом абаhан инженернүүд замбуулин дайдын онгосын ниидэхые хинан шалгажа байгаа бшуу.

Оройдоол 40 халта гаран жэлэй саада тээ тон гээгдэнги, зэрлиг тоонон байhан орондо иимэ гайхамшагта хэрэг бэелүүлэгдээ. Тэрэ апрелиин нэгэ үдэрэй урда тээ, 15 жэлэй урда тээ үзэгдөөгүй ехэ шуhата дайн байлдаанай болоhон орондо энэ үзэгдөөгүй ехэ амжалта туйлагдаа.

Бидэнэр сагаа жэлнүүдээр тоолонобди. Харин нэгэ жэлнай нэгэ зуун жэлтэй тэнтэйл! Энэ ушар социалис байгуулалтын тон бүлюу хүсэтэй байhанай гэршэ мүн.

Дэлхэйн хүн зондо парти, правительствын хандаhан хандалга соо иимэ гүнзэгы удхатай үгэнүүд бии:

«1917 оной Октябрьда хүдэлмэришэн ангиин засагаа гартаа абаад байха үедэ олон хүнүүд, үнэн сэхэшье хүнүүд хадаа хүдэлмэришэн анги оронoo ударидажа шадаха аал, экономикын, эрдэм ухаанай, техникын хүгжэлтые туйлаhан хэмжээндэншье тогтоогоод байжа шадаха аал гэжэ маргаhан юм.

Харин мүнөө хүдэлмэришэн анги, колхозно совет таряашад, совет интеллигенци, бүхы совет арад эрдэм ухаанай, техникын хэдыдэшье үзэгдөөгүй илалтые бүхы дэлхэйн урда элишэлэн харуулжа байна. Манай Эхэ орон дэлхэйн бүхы гүрэнүүдые ахин гаража, замбуулин дайда тээшэ түрүүлэн харгы гаргаа».

Энэмнай юун гээшэб, гайхамшагта ушар болоно гү? Тиимэ, гайхамшагта ушар гээшэ. Зүгөөр манайхяар гайхамшагта ушар гээшэмнай хүн зоной гараар, тэдэнэй ухаагаар бэелүүлэгдэhэн хэрэг болоно. Октябриин нэгэ hуни «Аврорын» буудаhан буудалга хүн түрэлтэнэй түүхэдэхи шэнэ сагай эхилhэн дохёо байгаа. Энэмнай баhал хүн зоной бэелүүлhэн гайхамшагта хэрэг болоно бшуу. Саашадаа бидэнэр элдэб орёо бэрхэшээлнүүдые хойно хойноhоонь дабажа гараhан намтартайбди. Советүүдэй ороной түүхэдэхи бүхы үдэрнүүдые энэ мэтээр тоолохоор.

1961 оной апрелиин 12-ой үдэрые мүнхэрүүлhэн ушар заатагүй бэелүүлэгдэхэл хэрэг байгаа бшуу.

Юрий Гагаринние Москва городой хүн зоной угтажа байха үдэр Никита Сергеевич Хрушев митинг дээрэ үгэ хэлээ hэн. Марксистско-ленинскэ сурталай үнэн зүб байhание энэ илалта гэршэлэн харуулна. Октябриин Социалис революциин аша туhаар Советскэ Союзай арадуудай туйлаhан бүхы амжалтануудhаа энэ гайхамшагта хэрэг сэхэ дулдыдаhан байна.

Саашадаа ямаршье үни удаан сагай үнгэрөөд байхада, космонавтикын талаар хэлэшэгүй ехэ туйлалтанuудай бэелүүлэгдээдшье байха үедэ хүнэй замбуулин дайдаар ниидэhэн үе галабай эхин. Гагаринай нэрэhээд тоологдохо болоно.

Гэбэшье Гагарин хадаа энэ туйлаhан баатаршалгаяа хэдыдэшье хэмhээ хэтэртэрнь магтадаггүй. Партиин, Эхэ оронoймнай эрдэмтэдэй, хүдэлмэришэдэй зохёон байгуулхы ажалай аша туhаар иимэ амжалта туйлагдаа гээд тэрэ хэлэдэг.

Манай коммунис үе сагай онсо шэнжэнь юуб гэхэдэ, энэ гайхамшагта үе сагта олон миллион хүнүүдэй хамтын хүсөөр, тэдэнэй ухаанай хүсөөр иимэ үзэгдөөгүй амжалтанууд туйлагдадаг байна.

Замбуулин дайдаар ниидэлгэ хоёр жэлэй саада тээ баатаршалга гэжэ харагдадаг, нээрээшье, ёhотойл баатаршалга байгаа. Харин мүнөө үедэ замбуулин дайдаар ниидэлгэ КПСС-эй XXII съездэ баталагдаhан Программаар хараалагдаhан ажал хүдэлмэри гээд харагдадаг болоо. Энэ хүдэлмэридэ улам шэнэ шэнэ мэргэжэлтэд, мастернууд, юрын хүдэлмэрилэгшэд хабаадажал, хабаадажал байна. Тиигэжэ замбуулин дайда тээшэ ниидэлгэ манай гүрэнэй научно-техническэ хүгжэлтын нэгэ hалбаринь болонхой.

Саашадаа манай космонавтнууд бүрил олон болохо байна. «Востогой» түрүүшын ниидэлгэ, Герман Титовой, «замбуулин дайдын аха дүүнэрэй» зэргэ ниидэлгэ маанадай ухаан сэдьхэлдэ мартагдашагүйгөөр оронхой. Юрий Гагаринтай уулзалгада зорюулагдаhан митингдэ хабаадагшадай үгэ хэлэхые Номгон океанай эрьедэ би дуулаа hэм. Андриян Николаев Павел Попович хоёрой ниидэлгэ тухай Братскда дуулаа бэлэйбди. Табадахи космонавтын ниидэлгэ тухай хаанашье ябахадаа дуулахамнай үшөө мэдэгдэнэгүй. Красноярска ГЭС шадар гү, али холын нютагай ой тайга соохи hууринда, али холын шэнэ город тээшэ шэглэhэн харгы замда табадахи ниидэлгэ тухай дуулажа болохо байнабди.

Иимэ гайхамшагта хэрэгүүд түрэл партиимнай хүтэлбэриин ашаар туйлагдана бшуу. Иимэ гайхамшагта партитай байhандаа омогорхонобди. Иимэ гайхамшагта үе сагта ажаhуужа байhандаа омогорхонобди.

Георгий ХАЛИЛЕЦКИЙ.

Зуу мянган бэшэг!

СССР-эй лётчик-космонавтнууд Ю. Гагарин, Г. Титов, А. Николаев, П. Попович гэгшэдтэ зорюулагдаhан 100.000 гаран бэшэгүүдые „Авиаци, космонавтика" журналай редакци абанхай. Эдэ бэшэгүүдынь тусхай ном болгогдожо гарахаяа байна.

ТҮРҮҮШЫН КОСМОНАВТЫН НЮТАГТА

ЕХЭ hАЙНДЭР

ГЖАТСК. (ТАСС). Смоленскэ областьдо оршодог энэ городой ажалшад коммунис Юрий Гагаринай замбуулин дайдаар, түүхэдэ түрүүшынхеэ ниидэhэнhээ хойшо хоёр жэл гүйсэhэн ойе үргэнөөр hайндэрлэжэ байна.

Эрдэмтэ К. Циолковскиин түрэhэн Калуга шэнгил, арба мянга халта гаран хүн зонтой Гжатск город дэлхэй дээрэ суурхана. Эндэ Юрий Алексеевич томо болоhон, хүмүүжэhэн намтартай.

«ЭДИР КОСМОНАВТНУУДАЙ hУРГУУЛИ»

Юрий Алексеевичэй hураhан Гжатскын дунда hургуулида эдэ үдэрнүүдтэ хүн зон олон. «Эдир космонавтнуудай hургуули» тэндэ эмхидхэгдэhээр нэгэ жэл болобо. Ахалагша классуудай гуша гаран hурагшад нютагайнгаа суута баатарай замаар ябаха хүсэлтэй. Сүлөөтэй сагтаа эдэнэр радио, астрономи, ракетнэ техникэ шудална. Бэе махабадаа хатуужуулхын түлөө үсэд шангаар оролдоно.

Юрий Гагаринай багша байhан Л. Беспалов эдэбхитэ эдэ hурагшадые хүтэлбэрилэн ябуулна. Эрдэм болбосорол ехэтэй, зоригтой хүнүүдые хүмүүжүүлэн гаргаха зорилго багшань табина. Тиигэжэ эдэ hурагшадайнгаа авиациин hургуулида орохые бэлдэхэ хүсэлтэй. Замбуулин дайдаар ниидэхэ харгы зам түрүүлэн нээhэн баатар Юрий Гагарин нёдондо намар энэ hургуулида ерэжэ, эдир космонавтнуудтай удаан хөөрэлдөө. Иигэжэ hурагшад аргагүй ехээр зоригжоо бэлэй.

БААТАРАЙ БҮЛЭДЭ

Городой нэгэ намдуун үйлсэдэ жэмэстэ модо тариhан сэсэрлигтэй багахан гэр байдаг. Замбуулин дайдаар анха түрүүн ниидэhэн баатарай гэртэхин эндэ ажаhуудаг.

— Космонавтикын үдэр манай Эхэ ороной ехэ hайндэр болонхой. Нэгэ жэлэй саада тээ Советскэ Союзда замбуулин дайдаар ниидэhэн хоёр хүн байгаа hэн. Харин мүнөө дүрбэ болоо бшуу. Саашадаа бүришье олон болохо байhандань этигэнэбди. Манай совет орондо шэн зоригтой, баатар хүнүүд—эрдэмтэд, инженернүүд, гайхамшагта шадабаритай хүдэлмэришэд олон байха,— гэжэ Анна Тимофеевна Алексей Иванович хоёр хэлэнэ.

Дэлхэй дээрэ суурхаhан Юрий Гагаринай эхэ, эсэгын байдаг гэртэ почтальон үе үе болоод лэ ерэжэ, Советскэ Союзай, хариин гүрэнүүдэй олон тоото городуудай хүн зоной телеграмма, бэшэгүүдые асаржа үгэдэг. Хүбүүн тухайгаа бэшыт гэжэ тэдэнэр гуйдаг, эхэ, эсэгыень айлшалыт гэжэ уридаг.

…ЙДООГҮЙ РЕПОРТАЖ, ХУУШАРААГҮЙ БАЯР

…лэжэ бараша… …үгжэм. Энеэл… …ан, бэе бэеэ … Радиогоор …дамжуулхадаа, …нуудые дуулга… …Москва хүгшэн …сэдэ гараhан …ин гэртэ оро… …сквичууд теле… харашанхай. … дээрэ Ни… … Хрушев ха… …э сатаан труб… …ежа, газарта …космонавтнууд Андриян Николаевтай, Павел Поповичтой ярилдана. Никита Сергеевичэй шарай аргагүй хүхюун, тэрэ холын замбуулинаар аяншалжа, бүхы дэлхэйдэ гүрэн түрээ, арад зоноо алдаршуулhан баатар хүбүүдээ түрэhэн эсэгэдэл амаршалнад.

— Бэрхэт, хүбүүд! Түрэл арадаа хэтэ мүнхэ суурхуулбат!.. — гэжэ манай илалта бүхэниие үдаридадаг Коммунис партиин Центральна Комитетэй Нэгэдэхи секретарь урмашан энеэбхилэн, экран дээрэ тон эли тодоор харагдажа байба.

Эдэ үдэрнүүдтэ Москвада байhан бидэнэр зоной дундуур шурган ябанабди. Эртэ гэгшэ бодонхойбди, тиигэбэшье Улаан талмай дээрэ гаража шадагдабагүй, бүри хара эртэ тэндэ зон дүүрэшэнхэй, «Революциин талмай» гэжэ метрогой станциhаа газаашаа гарахадамнай, тиишэ Улаан талмай руу ошохо гэжэ hанаха, hэдэхэшье аргагүй байба.

— Һөөргөө метро руу орое! Ленинскэ проспектээр тэдэ Москва ерэдэг харгытай, тэндэ угтая, тон хажууhаань харахабди! — гэжэ бидэнэй хажууда ябаhан бүлэг москвичуудай хэлэхэдэнь, hүрэгөөрөө метро руу орообди. Зон дүүрэн. Шэнэ вагонууд шиихаатай, пассажирнуудаа даажа ядан, аалиханаар байраhаа хүдэлнэд.

Нэгэн тэндэ hанаагаа зобоно:

— Үгы даа, тэндэшье зон дүүрэшэhэн байха, орой бодоо байнабди...

— Үрдихэбди, космонавтнуудай ерэтэр үшөө гурбан час, байна ха юм.

— Хамаагүй, бүхэлишье үдэр хүл дээрээ зогсуужабди...

Иигэжэ байгаад хөөрэлдэжэ ябаhаар «Ленинскэ проспект» станцида хүрэжэ ерэхэдэмнай, нээрээшье зон дүүрэн. Хүниие hөөргэнь станци руу оруулнагүй, гансал гарахада болохо. Тэрэ олон зон газаашаа гараба. Тиигэжэ «космонавтнуудай трасса» гэжэ нэрэтэй уужам дэлгэр Ленинскэ проспект дээрэ тогтобобди. Тротуар дээрэ хүн багтажа ядана, тиимэhээ эндэhээ саашаа гаража болохогүй гэжэ харуулhан набтар түмэртэ хашалдан зогсонобди. Зүгөөр эндэ hайн байра эзэлхэ гээшэ бэлэхэн хэрэг бэшэ hэн.

— Тон хажууханаарнай гараха, би эндэ үшөө Юра Гагаринние, Герман Титовые угталсаа hэм. Титовынь бидэн руу нэгэ баглаа сэсэг хаяа hэн,— гэжэ нэгэ наhатайхан hамган хажуудамнай зогсоно. Хуу хүл дээрэ — хүлэй шархирха, үбдэхэ гээшэнь олиггүй. Хэзээнэйл нэгэ ёгтошо зугааша хүн олдодог ха юм, залуухан хүбүүн хажуудахи зондоо хандажа, ухаа заана:

— Морин шэнгеэр зогсохо хэрэгтэй: түрүүн нэгэ хүл дээрээ тулгалаад, тэрэнэйнгээ эсэхэдэ, нүгөө хүл дээрээ зогсогты. Тиихэдээ хүлөө ама-

(Үргэлжэлэлынь 4-дэхи нюурта)

Выставкэ нээгдэбэ

Ческе-Будеевице гэдэг Чехиин городто „Хүнэй замбуулин дайдаар ниидэhэн тухай" гэhэн совет выставкэ нээгдэбэ. Замбуулин дайдые шэнжэлхэ талаар совет эрдэм ухаанай амжалтануудые тодорхойлhон диаграмма, фотозурагууд, научна приборнуудай, газарай хэмэл одонуудай дүрсэ түхэл тэндэ бии.

А. Н. ОСТРОВСКИИН ТҮРЭҺӨӨР 140 ЖЭЛ БОЛОБО

Ородой агууехэ драматург Александр Николаевич Островский 1823 оной февралиин 12-то Москвада, сүүдэй чиновнигой бүлэдэ түрэһэн юм. 1840 ондо Москвагай 1-дэхи гимнази дүүргээд, университедэй юридическэ факультедтэ ороһон аад, юристын мэргэжэлдэ дурагүй байжа, удангүй һургуулияа орхихо баатай болоо һэн. 1845 онһоо эхилжэ А. Н. Островский Москвагай коммерческэ сүүдэй канцелярида хүдэлмэрилһэн байна.

Үшөө бага наһанһаа А. Н. Островский уран һайханай литература, театраар һонирхожо эхилһэн. «Гоголиин шэглэл» барижа ябаһыень тэрэнэй түрүүшын зохёолнууд харуулаа һэн. «Өөһэдын хүнүүд — ойлголсохобди», «Залинта аадар», «Халуун зүрхэн», «Хүнэй найр дээрэ мангар», «Шононууд ба хонид», «Энжэгүй эхэнэр» гэһэн зохёолнуудынь ородой театрай алтан жасада айхабтар ехэ баялиг болоҗо ороо һэн.

«Танайл һүүлээр бидэ, ородууд, омогтойгоор хэлэжэ шадахабди. Бидэндэ өөһэдын ородой национальна театр бии. Тэрэ «Островскиин театр» гээд нэрлэгдэхэл ёһоороо нэрлэгдэхэ»,— гэжэ А. Н. Островскидо ородой агууехэ уран зохёолшо И. А. Гончаров бэшэһэн байха юм.

Агууехэ драматург хаанта засагай мүрдэлгэтэ, хашалгада ородог байгаа. Тэрэнэй зохёолнуудые театрнуудай сценэнүүдтэ табижа үгэдэггүй һэн. Нилээд ябуулга хэһэнэйнь һүүлээр 1886 ондо Москвагай театрнуудта табигдажа эхилээ һэн.

Мүнөө Агууехэ Октябриин революциин һүүлээр А. Н. Островский үргэн дэлюун совет харагшадай эгээн дуратай драматургнуудай нэгэн болонхой. Тэрэнэй пьесэнүүд манай оронoй бүхы театрнуудта, мүн харишье оронуудта табигдана.

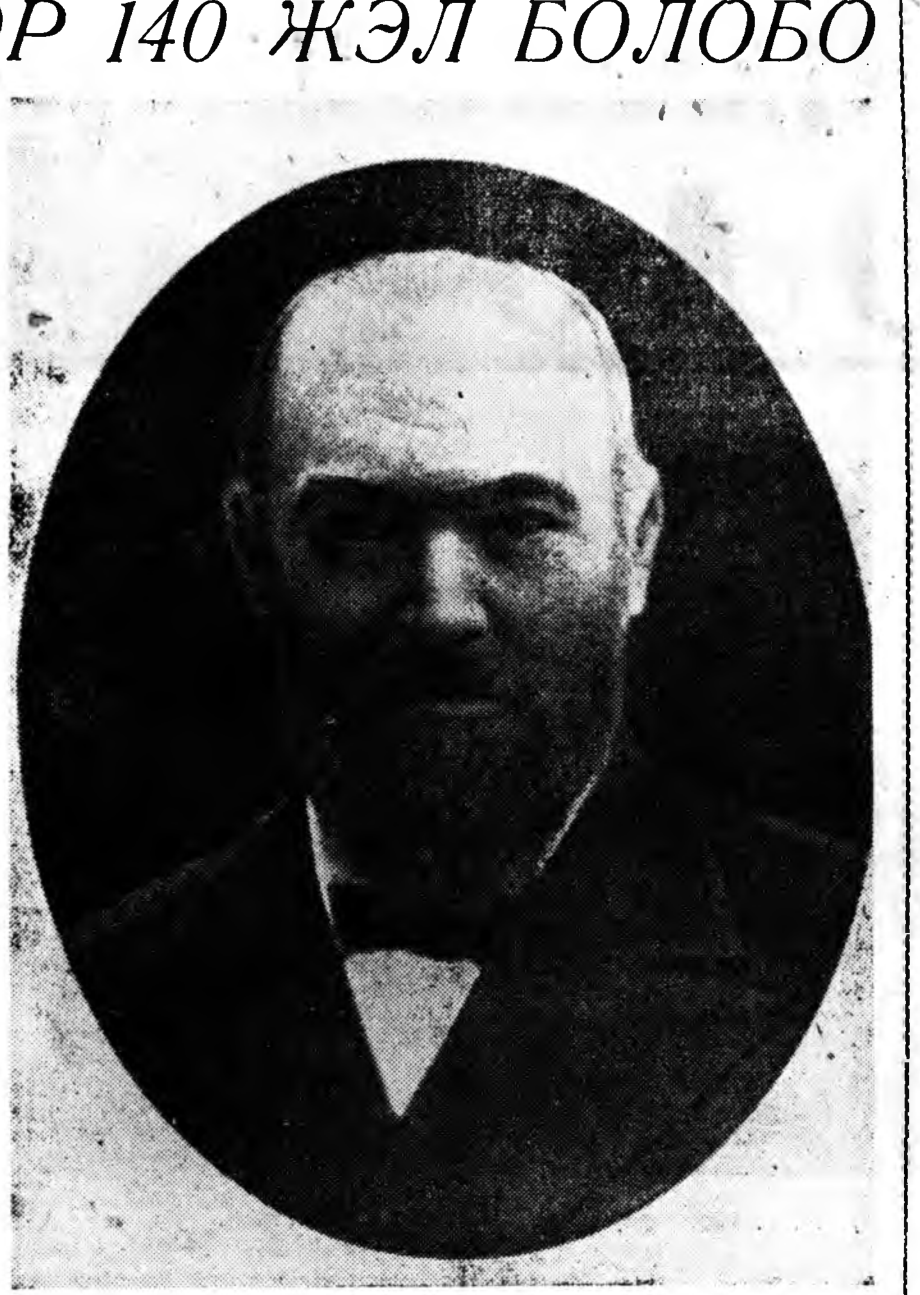

Камбоджын хилэ шадар эб найра... амгалан байдал ханга...

Камбоджын, Урда Вьетнамай хилэ дээрэ зэбсэгтэ тулалдаан болоһон байгаа Энээн тухай ямар мүрдэлгэнүүдэй хэгдэһые Индохитадай асуудалые зүбшэхэ 1954 оной Женевэдэхи зүблөөнэй советскэ, англиийска түрүүлэгшэнэртэ Камбоджодо хинан хаража, шалгажа байха уласхоорондын комиссиин түрүүлэгшэ М. Л. Тривеги (Инди) үпихэн мэдээсэһэн юм. Тиигээд «Камбоджын хилые эбдэхэ ябадалые саашадань дабтуулхагүйн» зорилгоор хоёр түрүүлэгшэнэрэй шухала хэмжээнүүдые абахые М. Л. Тривеги гуйһан байна.

Энээнтэй дашарамдуулан, Советскэ правительство Великобританиин правительстводо хандаа һэн. Тиихэдэ Урда Вьетнамай засагаархидта хоёр түрүүлэгшэнэрэй хамтын бэшэг эльгээхэ гээд Советскэ правительство дурадхаһан юм. Урда Вьетнамай зэбсэгтэ хүсэнүүдэй Камбоджын газар тээшэ зорюута добтолһонии элирхэйлһэн тодорхой баримтанууд энэ бэшэг соонь дурдагдаһан байгаа. Гадна Камбоджын хилые эбдэхэ ябадалые оггтолон болюулха бодото хэмжээнүүдые абахыень, Камбоджын бүрин эрхэтэй, газар уһанайнь ойроо хүртэшэгүй байха ёһые хүндэлхыень Урда Вьетнамай засагаархидые уряалһан байна. Гэбэшье, Азиин зүүн урда зүгтэ тохёолдоһон шахардуу байдалые һуларуулхын зорилгоор Советскэ правительствын оруулһан дурадхалые Великобританиин правительствын ёһотойгоор дэмжээгүй байһаниинь гэмшэлтэй. Энэ шухала асуудал тушаа Великобританиин правительствын баримталдаг хараа шугам эндэхи байдалые һайжаруулгада туһа нэмэри болохогүй байна бшуу. Энээниие тэмдэглэнгүй гаража болохогүйл. Дэмжэгдэһэн Урда Вьетнамай засагаархид хүршэ гүрэнүүдтэ эсэргүү хорото аашануудые гаргажа болохо байна.

Великобританиин правительстводо Советскэ правительствын эльгээһэн һануулгын бэшэг доро толилогдобо.

ВЕЛИКОБРИТАНИИН ПРАВИТЕЛЬСТВАДА СОВЕТСКЭ ПРАВИТЕЛЬСТВЫН ЭЛЬГЭЭҺЭН БЭШЭГ

Индохитадай хэрэгүүдые зүбшэхэ Женевэдэхи 1954 оной зүблөөнэй түрүүлэгшэнэрэй нэгэн байһан туладаа Советскэ правительство Камбоджодо хинан хараха, шалгаха уласхоорондын комиссиин түрүүлэгшын бэшэг 1962 оной ноябриин 2-то абаа һэн. Камбоджын газарта добтолон ороһонтой дашарамдуулан, Советскэ правительствын һанаата болоһон тухай тэрэ бэшэг соо хэлэгдэнхэй. Мүн Камбоджын хилые эбдэхэ ябадалые болюулха хэмжээ абахыень хоёр түрүүлэгшэнэрые бэшэг соо гуйһан байгаа.

МКК-гай мүрдэн шалгаһан материалнуудые харахада Урда Вьетнамай засагаархид Камбоджын хилэ дээрэ эзэрхэг түримхэй аашануудаа үргэлжэлүүлһээр. Иигэжэ бэеэ абанги Камбоджын бүрин эрхэтэй, газар уһанайнь ойроо хүртэшэгүй байха хэрэгтэ хоро хүргэнэ. Урда Вьетнамай засагаархид Камбоджын хилэ дээрэ зэбсэгтэ үгэсэлгэнүүдые хэнэ, агаарайнь хилые дабажа гарана. Комиссиин суглуулһан материалнууд юу харуулнаб гэхэдэ, Урда Вьетнамай зэбсэгтэ хүсэнүүд Камбоджын хилэ шадарай һууринуудта добтолжо, амгалан ажалтай Камбоджын хүн зониие дээрмэдэнэ, алана, хюдана.

Азиин зүүн урда зүгтэ тохёолдоһон байдалые һайжаруулха хэрэгтэ хубитаяа оруулхын зорилгоор Советскэ правительство Великобританиин правительствада нэгэнтэ бэшэ хандаһан юм. Тиигэжэ Урда Вьетнамай хорото зорилготой эзэрхэг түримхэй аашануудые гаргажа байһан тухай Великобританиин правительствын анхара... заагдаһан ба... түрүүлэгшэнэ... хай хэмжээнү... радхал Совет... ство оруулаа һ...

Индохитад ... хэлсээнүүдэй ... дэжэ байһые ... шэнэр хинан ... шухала уялга... эдэ хэлсээ... аашануудые г... зориго таби... хараада абаж... даһан бэшэг ... МКК-гай түр... Советскэ пра... раада абангүй... гүй. Тиимэ бо... түрүүлэгшэнэр... май засагаарх... гээжэ, Камбо... рэ тэдэнэй хор... гаргахые болю... ха байгаа гээд... вительство ду...

Дээрэ хэлэгд... һанамжануудые... ниин правитель... тооложо, бэеэ ... боджодо эсэргү... май эзэрхэг т... нуудые өөрын... руушааха бай... скэ Союзай ... найдана.

Түрэлхидэй үдэшэ

Хяагта городой Соёлой байшан соо һаяшаг түрэлхидэй үдэшэ үнгэргэгдэбэ. Коммунизм байгуулагшын сахиха ёһо гурим тухай лекциие Хяагтын 8 жэлэй һургуулиин багша М. И. Рещикова һонирхолтойгоор уншаба. Тиихэ зуураа үхибүүдые хүмүүжүүлхэ хэрэгтэ түрэлхидэй ямар харюусалгатай байһан тухай дэлгэрынгээр тогтон хөөрэбэ. Түрэлхид Д. Дамбаев, Р. Мармушева гэгшэд лекци соо магтуулаа. Дурсагдаһан түрэлхидэй үхибүүд эрхим һайнаар һурахаһаа гадна, жэшээтэ һайнаар жаяг заршамаа сахижа ябадаг.

Лекциин һүүлээр Соёлой байшангай кружогойхид һонирхолтой концерт харуулаа.

Д. Чойдоров.

Нөөсэлгын касса нээгдэбэ

«Эрдэм» колхозой (Хяагтын управлени) түб тосхон—Нуур Түхэмдэ нөөсэлгын касса шэнээр нээгдэбэ. Түрүүшын үдэр энэ кассада тосхоной ажаһуугшад хамта дээрээ 800 гаран түхэриг мүнгэеэ хадагалһан байна.

Нуур Түхэмөөрхинэй хүн зон нөөсэлгын шэнэ касса бии болгогдоһон ушарые тон һайшааба. Алибаа хэрэгсэлһээ даб дээрэ үлүү гараһан гү, али солохон юумэ абаха гэһэн хүнэй мүнгэеэ нөөжэ, гүрэнэй эмхи зургаанай газарта хадагалжа байха гээшэ миил гэртээ даража байһанда орходоо аятай зохидшье, найдамтай, гадна олзотойшье байһаниинь тодо ха юм. Жэшээнь, колхозой дархан Доржи Тогочиевич Дугаров ажалайнгаа түлөөһэнэй зарим тэдые нөөсэлгын кассада суглуулан, мотоцикл абажа унаха хүсэлэнтэй байһан тухайгаа мэдүүлээ һэн. Тиигээдшье ажалшадай нөөһэн зөөри арадай ажахы, соёл культурые даб дээрэ мүнгөөр хангаха хэрэгтэ али зэргын туһаламжа хүргэхэ байнаб.

Д. Балданова,
Гусиноозерск городой нөөсэлгын центральна кассын инспектор.

БОТВИННИК—ПЕТРОСЯН

Дэлхэйн түрүү һуури эзэлхын түлөө болоҗо байгаа мүрысөөнэй наймадахи уулзалгын хойшолуулагдаад байхада шатарта дуратайшуулай дунда олон тоото арсалдаан болоо. Эдэнэрэй һанамжаар удаан саг соо наадаһанай һүүлээр лэ эдэнэрнай тэнсэхэ байгаа. Теэд шатаршаднай оройдохоноо 13 ябадал хээд, наадаяа дүүргэжэрхёо. Тиигэжэ гроссмейстернүүд наадaнай эхилһээр табин табадахи ябадалдаа тэнсэһэн байна.

Ботвиннигай наадаһан сагаан бодонууд бэлээр тэнсэхэ гэжэ би өөрөө һанаһан байгааб, юуб гэхэдэ, хюлгэ дээрэ ондо ондоо темээнүүд үлэһэн байгаа бшуу. Теэд энэмни түрүүшын тобшолол, шүүмжэлэл байшоо. Сагаанаар наадагшын байдалые зүбөөр, һайнаар бодожо, шэнжэжэ үзэн гэһээ, нэрээшье хэсүүтэйхэн байдал тохёолдоһон байгаа. Ушарынь хэлэхэдэ «а», «г» дээрэ һууһан хүбүүдынь һула хамгаалгатай байшоо ха юм. Энээнһээ уламжалан Петросянай бодонууд булюу байдалтай болоһон байгаа. Наадaнай дүүрээд байхада Ботвиннигһаа олон асуудал һурагдаа. «Минии бодонуудай эзэлһэн һуури эгээл муу байдалда ороһон байгаа. Шэбшэжэ, бодожо үзэхэдөө, гансал хамгаалгын ашаар бэеэ абарха байгааб» гэжэ дэлхэйн чемпион хөөрөө.

Хойшолуулагдаһан партидаа Ботвиннигай иигэжэ тобшолол хэжэ, ухаатай һайн ябадалнуудай хэгдэһэнэй ашаар лэ тэнсэлгэн болоо. Сагаанаар наадагша хүбүүгээ зүрхэтэйгөөр үгөөд, бодонуудайнгаа, илангаяа тэргынгээ харгы һайжаруулһан юм. Уданшьегүй сагаан харын хоёр хүбүүд тулалдаанһаа гарана. Иигээд байхадань эдэнэй тэнсэхэ ушар тохёолдоо бшуу. Саашадаа наадаяа үргэлжэлүүлхэ үндэһэгүй болоходоо, Петросян тэнсэе гэжэрхёо.

Тиигэжэ наадaнай тоо 4,5:3,5 болоҗо, Петросян түрүүлжэ ябана. Энээгээр наадaнай гурбадахи хубинь дүүрэбэ гээшэ. Эндэ дэлхэйн түрүү һуури буляалдагша яһала һайнаар наадаа гэжэ тэмдэглэлтэй. Удаадахи уулзалгын шухала талань юуб гэхэдэ, эдэнэрнай наадан бүхэндөө яаралгүйхэн, бодомжотой һайн ябадалнуудые хэжэ үнгэргэхэ болоно.

Л. Полугаевский,
уласхоорондын гроссмейстер.

Эмхи зургаанууд хоорондын түрүү һууриин түлөө

Улаан-Үдэ хотын эмхи зургаанууд хоорондо шатараар түрүү һуури эзэлэлгын мүрысөөнэй түгэсхэлэй шата эхилбэ. Энэ мүрысөөндэ шалгарагшад радиоинформаци болон телевидениин комитедэй, Пионернүүдэй ордоной, Буряадай номой хэблэлэй, хэлхеэ холбооной управлениин, геологическа управлениин, дүлиишүүлэй Бүхэсоюзна общеcтвын Буряадай отделениин командаанууд финалда хабаадалсаха эрхэ олоһон байна.

Финалай түрүүшын наадалгада Буряадай номой хэблэлэй, геологическа управлениин шатаршад хоюуландаа адлихан тоотойгоор (4:2) ВОГ-ой Буряадай отделениин, Пионернүүдэй ордоной командануудые илаа. Радио болон телевидениин комитедэй хүдэлмэрилэгшэд хэлхеэ холбоонойхидые 3,5:2,5 тоотойгоор шүүһэн байна.

А. Сумкин.

Сагай уларил

Улаан-Үдын Гидрометобсерваториин мэдээсэһэнэй ёһоор, мүнөөдэр республикэ соомнай үүлэтэйшэг байжа, урда болон Байгал шадарай аймагуудта һулагүй шииг нойто ороxo. Баруун хойноһоо һулаханаар һалхилха. Улаан-Үдэ хотодо үглөөгүүр 1—3 градус хүйтэн, үдэртөө 3—5 градус дулаан байхаар хүлеэгдэнэ.

Апрелиин 13—14-дэ республикын хойто аймагуудта һүниндөө 13—18, урда аймагуудта 6—11 градус хүйтэн, үдэртөө хойто аймагуудта 4 градус хүйтэнһөө 1 градус хүрэтэр дулаан байха. Тиихэдэ урда аймагуудта 1—6 градус дулаан байхаар хүлеэгдэнэ.

Хожомдоогүй репортаж, хуушараагүй баяр

(Эхиниинь 3-дахи нюурта)

руулхат. Энэтнай бүри Гагаринние угтахадаа олоһон шадабари мэргэжэлни.

Тэрэнь нээрээшье туһатай байба.

Баруун гар таладамни зогсожо байһан фотоаппарадтай нэгэ хүн намайе шэртэжэ харад гэһэнэйнгээ һүүлдэ:

—Та чуваш бэшэ аабзат?— гээд, фотоаппарадаа нам уруу залаха маяг харуулба. Би энеэгээд, «чувашби» гэжэрхин алдаад:

— Бэшэ, би буряадби,— гэбэб.

Тэрэмни түдэгэсэжэ:

— Хамаагүй, мүнөө ород, украин, чуваш хүбүүднай замбуулинаар ниидээ. Һүүлдэнь буряад хүбүүдшье ниидэхэ байха. Иигээд бултаараа ниидэдэг болохобди,— гээд, сохом найдангяар дуугарба.

Тиихэдэнь түрэл һайхан совет арадууд тухайдаа, хэтэ мүнхэ хани барисаан тухайдаа бодожо байбаб. Түрүүн замбуулинда совет хүнүүд аянда гараба гэжэ дуулахадаа, нэрэ обогынь мэдэхэ гэжэ хүнһөө һураһанаа һананаб.

Саашаншье юумэн гээшэ түргэн харгыдаа оробо. Внуково аэропорт уруу засагай машинанууд, хари гүрэнүүдэй тугуудые урдаа хадхаһан дипломадуудай үнгэ бүриин машинанууд, корреспондентнүүдэй машинанууд шурьялдаба. «Гагарин, Гагарин» гэжэ байгаад зонууд тэндэ һүхирэлдэбэ. Теэд бидэ Анастас Иванович Микоянай машина соо һуугаад үнгэрхые хараһаар, Гагаринние харангүй алдажархибабди.

Бидэнэй урда «Радио» гэһэн гаршагтай һархагар тэгшын машина тогтожо:

— Микрофомнай Ленинскэ проспект дээрэ тодхоотой. Суута аяншадые угтахаяа эндэ үйлсөөр дүүрэн зон сугларанхай. Гэрнүүдэй сонхонууд, балконууд нээлгээтэй. Тугууд, лозунгнууд, сэсэгүүд...—гээд, Бүхэсоюзна Радиогой дикторэй хоолой динамигуудһаа нярба.

Юунэй боложо байһые бултыень дикторнүүд радиогоор хэлэжэл байна. Удангүй космонавтнууд Ленинскэ проспект дээрэ гарахань гэбэ. Хүн бүхэн хүлеэшэнхэй.

Саашань юунэй болоһые хэлэхын аргагүй даа. «Ерэбэ, ерэбэ, дүтэлөө» гэлдэхэ абяан түргэдэбэ. Гэнтэ манай хажуудa зогсоһон нэгэ хүгшэн хэнһээшье урид:

— Ерэбэ лээ! Тэрэ! Тэрэ! — гэжэрхихэдэнь, харахадамнай түбхын түрүүндэ гансал сэсэгүүд харагдаба. Дүтэлжэ ерэхэдээ, хоёр залуу хүбүүд гартаа сэсэгүүдые бариһан, үргэлжэ сэсэг соо, нээмэл машина соо. Гараа үргэн, хоёр тээшээ тонгойн, хүнүүдые амаршална. Юрын лэ хүбүүд, юрын лэ шарайтай. Тиимэ хүбүүд хаанашье бии, зүгөөр тэдэнэй нюдэнэйнь аргагүй ехэ баяраар дүүрэнги. Тэндэ замбуулинда ябахадаа (Москвагай теле-дамжуулгада хараа һэмди), тэдэнэй шарай һураггүй намдуун, тэдэнэр бэеэ баринги, юрын лэ ажал хэжэ ябаһан юумэдэл үзэгдөө бэлэй. Харин мүнөө тэдэниие харахада, ехэ сэдьхэлээ хүдэлэнгинүүд гэжэ мэдэхээр.

Хүнүүдшье «ура» һүхирэлдэн, сэсэгүүдые машина руунь хаяна, фотоаппарадууд хүдэлнэ.

—Ай даа, хүбүүхэнүүдни!— гэжэ хажуудахи ород эхэнэр шангаар хэлээд, энеэбхилэн байна.

Тэдэнэй үнгэрһэнэй һүүлээр, манай парти, засагай ударидагшад — сагаан толгойто, сэсэн мэргэн шарайта Никита Сергеевич түрүүтэй — нээмэл машина соо үнгэрбэ. Хүнүүд баяр хүргэн, гараараа тэдэниие амаршална. Һүүлээрнь космонавтнуудай түрэлхид болон бусад зонуудтай машинанууд үнгэрбэ. Гэнтэ «Юра! Юра» гэһэн абяан тойроод соностобо. Харан гэһээмнай, хара «Чайкын» рульда һууһан Юрий Гагарин даража ябаба. Наашаа бидэн тээшэ хараад энеэбхилхэдээ, тон юрын лэ, урин шарайтай ород хүбүүн. Хажуудаа һамгаяа һуулгаһан. Теэд энэл хүбүүмнай замбуулинай зам харгын эхи табяа ха юм. Тэрэнэй габьяа соло хэдыдэшье мартагдахагүйл.

Тойроод байһан, Эхэ оронoймнай газар бүриһөө ерэһэн зонууд, москвичууд, юрын лэ хүнүүдые хараад, эдэл даа манай илалта, манай жаргал асарагшад гэжэ Ленинскэ проспект дээгүүр удаан ябаа бэлэйбди. Наадан, хүхилдөөн баярлаан замханагүй.

Досоомни нара гарашаба гэжэ нимэ үедэ буряад хүн хэлэдэг.

Уданшьегүй Улаан талмай дээрэһээ космонавт хүбүүдэйн гээ, Никита Сергеевичэй гайхамшаг удхатай үгэ хэлэхыень бүхы дэлхэйн арад зонтой хамта шагнаа һэмди.

Мүнөө һара тээшээ онгосоёо эльгээгээд байнабди. Сагай ерэхэдэ, һара дээрэ аяншалаад бусаһан хүбүүдээ баһа иигэжэ угтажа байхалди. Тэрэ саг дүтэлөө!

Цырен-Базар БАДМАЕВ,
уран зохёолшо.

ХИЛЫН САДАНАҺ

Советскэ правительствын ното тухай гадаадын оронуудта иигэжэ бэшэгдэнэ

Эб найрамдалда эсэргүү хорото үгэсэлгэ

СОФИ, апрелиин 10. (ТАСС). «НАТО-гой нэгэдэмэл ядерна хүсэнүүдые бии болгохо ябадал эб найрамдалда аюул тохёолдуулна», «Термоядерна дайе уридшалан сараха хэрэгтэй», «Олон гүрэнүүдэй хабаадалгатайгаар бии болгогдожо байһан НАТО-гой ядерна хүсэнүүд эб найрамдалда эсэргүү хорото үгэсэлгэ болоно» гэһэн гаршагтайгаар Болгариин мүнөөдэрэй газетэнүүд Советскэ правительствын США-гай правительствада эльгээһэн нотые толилбо. Советскэ правительствын энэ ното НАТО-гой гэшүүд-гүрэнүүдэй нэгэдэмэл ядерна хүсэнүүдые бии болгохо түсэбүүдтэй дашарамдуулан эльгээгдэһэн байна.

Олон гүрэнүүдэй хабаадалгатайгаар НАТО-гой нэгэдэмэл ядерна хүсэнүүдые бии болгохо түсэбые зохёогшодой ямар зорилготой байһыень Советскэ правительствын ното элиршэлэн харуулаа гээд «Отечествен фронт» газетэ бэшээ.

Советскэ правительствын ното уласхоорондын ехэ удхa шанартай документ болоно. Энэ нотонь Советскэ Союзай эб найрамдалда дуратай политика бэелүүлдэг байһые үшөө дахин тодорхойлно гэжэ газетэ саашань үргэлжэлүүлнэ.

Бодолтой сэсэн байхые уряална

ПРАГА, апрелиин 10. (ТАСС). США-гай правительствада Советскэ Союзай правительствын эльгээһэн ното тухай Чехословакиин газетэнүүд мүнөөдэр дэлгэрэнгыгээр мэдээсэбэ. Баруун Германиин милитаристнуудай ядерна зэбсэгтэй болохо һэдэлгые һайшаан дэмжэхэ политика хорото хойшолонтой гэжэ газетэнүүд бэшэнэ. Уласхоорондын шухалын шухала асуудалнуудые бодолтой сэсэнээр шиидхэхэ, бүгэдөөрөө хүсэдөөр буу зэбсэг хуряаха, Германитай эбэй договор баталжа, дэлхэйн хоёрдохи дайнай үлэгдэлнүүдые усадхаха, уласхоорондын шахардуу байдал һуларуулха, гүрэнүүдэй хоорондоо этигэлсэдэг болохо хэрэг бэхижүүлхэ шухала гээд газетэнүүд һанамжална.

Олон гүрэнүүдэй хабаадалгатайгаар НАТО-гой ядерна хүсэнүүдые бии болгохо түсэб хүсэ хэрэглэхэ политикын бэелүүлэгдэжэ байһые элирхэйлнэ. ФРГ-е баруун гүрэнүүд ядерна зэбсэгтэй болгохо хүсэлтэй гэжэ «Руде право» газетэ бэшэбэ.

Олон гүрэнүүдэй хабаадалгатайгаар НАТО-гой ядерна хүсэнүүдые бии болгохо түсэб дайн байлдаанда бэлдэхэ шэнэ алхам болоно гээд «Земедельске новины», «Млада фронта» газетэнүүд тайлбарилна.

Саг соогоо хэгдэһэн алхам

ВАРШАВА, апрелиин 10. (ТАСС). Советскэ правительствын США-гай правительствада эльгээһэн нотые Варшавын газетэнүүд ехэ гаршагуудые хэжэ толилбо.

НАТО-гой нэгэдэмэл ядерна хүсэнүүдые бии болгоходо ядерна зэбсэг улам олоор бэлдэгдэхэ, тиигэжэ Баруун Германиин дай жүрөөдэгшэд ядерна зэбсэгтэй болоҗо шадаха гэжэ «Трибуна люду» газетэ бэшэһэн байна. НАТО-гой атомна түсэбүүд дэлхэйдэ ехэ аюул тохёолдуулха гээд «Жолнеж вольности» газетэ тэмдэглэнэ.

Атомна зэбсэг бэлдэхэеэ болихо гээшэ хойшолуулангүй шиидхэхээр асуудал мүн гэжэ «Штандар млодых» газетэ һанамжалба.

Дурагүйгөөр угтаба

БОНН, апрелиин 10. (ТАСС). США-гай, Англиин, ФРГ-гэй правительствануудта Советскэ правительствын эльгээһэн ното соо хамтынгаа хүсөөр ракетно-ядерна зэбсэг бэлдэлгые яаралтайгаар болюулая гээд уряалагданхай. Энэ уряаень Баруун Германиин хархис этэгээдүүд дурагүйгөөр угтаба. НАТО-до Бонн «тусгаар һуури» эзэлхэ хүсэлгүй гэжэ Советскэ правительствын ното тухай хэлэхэдээ, Баруун Германиин правительствын тусхай түлөөлэгшэ мэдүүлээ. Тиихэдээ Советскэ правительствын ното соо заагдаһан уласхоорондын шухалын шухала асуудалнууд тухай һанамжаяа тэрэ хэлээгүй.

ФРГ-гэй гурбан гол политическэ партинуудай түлөөлэгшэдшье Советскэ правительствын ното тушаа юушье хэлээгүй бшуу.

Баруун Германиин хэблэл Советскэ правительствын ното тухай богонихоноор лэ мэдээсээ.

Совет айлша... айл...

ХЕЛЬСИНКИ ... (ТАСС). Совет... ственна делега... газар нютагууд... дүүргээд, мүнө... бусажа ерэбэ. ... стрнүүдэй Сове... шын Нэгэдэхи ... Косыгин деле... жо ябана.

Советскэ пр... делегациин х... дой засагаарх... сайлалга хэбэ... премьер-минис... лайнен, гадаа... министр В. М... сайлалгада ба... киин муниципа... лэгшэ Т. Аура ... хоёр сайлалга ...

Шанга ... һан...

ЛОНДОН, ... (ТАСС). США ... хабаададаг гү... тельстванууд... вительствын ... Англиин хэбл... табина. НАТО ... ядерна хүсэн... гохо түсэбүүд... лонтой байха ... гүрэнүүдтэ С... уридшалан һа... зетэнүүдэй м... ринууд дотор ...

«Росси НАТ... муушална. Дэ... дайнай урда ... дал тохёолдо... шагтайгаар «... газетэ Совет... вын ното т... гээр мэдээсэб...

Лаосто...

ВЬЕНТЬЯН... (ТАСС). Лао... шалгаха улас... сиин түрүүлэг... гэгшэ комисс... надска делега... шонортой хам... тээшэ мүнөөд...

Домбото Н... һон байдал һ... бага һайжара... рондын коми... хүнүүд тоолон... дэхи байдал х... ха бээз гэжэ ... сой асуудал ... дэхи зүблөөн... шэнэрэй эльг... таһанай һүү... дал элитэ һа...

Ре...
Ц. Ц. Ц...

БУРЯАД ҮНЭН

4-дэхи нюур
1963 оной апрелиин 12.

Манай адрес, теле...

АДРЕС РЕДАКЦИИ: г. Улан-Удэ, ул. Л...
ФОНЫ РЕДАКЦИИ: редактора—46-32, зам. р... ответ. секретаря—27-37, отделов: партийной ж... —24-74, сельского хозяйства—47-59, советск... и культуры, литературы и искусства—34-05, ... транспорта, информации—35-14, писем и раб... отдел переводов и корректорская—35-95, бу... Для междугородных переговоров — 16.
Гор. Улан-Удэ, типография Минис... Бурятской АССР.
Н00398.